

خزانہ گوہر بار - ضَرْبُ الْمَثَلِ

های سُلیمان پادشاه

پیش گفتار

کتابِ امثالِ یگ خزانہ تورہ های پُر از حکمتِ آستہ کہ دَ زمانِ قدیمِ دَ وسیلہ بنی اسرائیلِ نوشتہ شدہ. زورہ امزی مَثَلِ ها از گفتارِ سُلیمان پادشاه آستہ کہ دَ شکلِ شعرِ نوشتہ شدہ، ولے یگ تعدادِ کمترِ شی از گفتہ های آگور و لیموئیل پادشاه یہ.

خُدا بَلَدِہ سُلیمان پادشاه دَ اندازہ حکمتِ دَد کہ نہ پیش ازو دَ کس دُد و نہ ام بعد ازو دَ کس میدیہ. امزی خاطر ای کتابِ پُر از دانایی، بینایی، حکمت و پند و نصیحتِ آستہ، پس بَلَدِہ انسانِ کومکِ مُونہ تا شخصیتِ و یا اخلاقِ خُورہ جور کده زندگیِ خُورہ دُرستِ رہبری کنه و خانوادہ خُورہ با آبرو و باعزتِ تربیہ کده دَ بینِ قوم و خیشِ خُورہ نامِ نیکِ دشتہ بشہ.

علاوه ازى، اى كِتاب نِشو ميديه كه حِكمت چيقس مُهم و پُر
 آرزش آسته و امچنان دَ اِنسان ياد ميديه كه چى رقم از نادانى
 و كاراي شَيْطانى خود ره دُور نِگاه كده از خُداوند پَيْروى كنه.
 مَثَل هاى پُر از حِكمت و پَند و نصِيحَتِ امزى كِتاب بلده هر
 كس آسته، يعنى بلده مرد ها، خاتُونو، بچكيچا، جوانا و پِيرا.
 اى كِتاب بلده خاننده ها تعليم ميديه كه چى رقم و دَ وسيله
 كُدم كارا اونا ميتنه خود ره از گُمراهى، لَوُدگى، بے عقلى،
 جهالت، خاوشِدگى، ثمبلى، غيبت گويى، دُو اندازى،
 بدكارى، بد اخلاقى و تمام كاراي خرابِ ديگه نِجات بديه.

فصل هاى ۱ تا ۷ دَ شكلِ چند درس، پَند و نصِيحَتِ يگ آته
 دَ باچه شى آسته. دَ فصلِ ۸ و ۹ «حِكمت» خود ره معرفى
 كده جوانا ره دعوت مونه، تا اونا حِكمت ره جُسُتجو كده خود
 ره از گُمراهى نِگاه كنه. از فصلِ ۱۰ تا فصلِ ۳۰ تمام آيت
 ها دَ شكلِ مَثَل هاى كوتاه نوشته يه كه پگ شى پَند و
 نصِيحَت و يا اخطار بلده اِنسان آسته.

فهرست

مقصد و فايده مَثَل ها و ديگه توره هاى حِكمت آميز

(فصلِ ۱ آيه ۱)

نصِيحَت دَ جَوَانَا (فصل ۱ آیه ۸)

فایده های حِکمت (۱:۲)

نصِيحَت دَ جَوَانَا (۱:۳)

أَخْطَار دَ بَارِه زِنَا (۱:۵)

جَلُوگِیرِی از جِهَالَت (۱:۶)

دیگه أَخْطَار دَ بَارِه زِنَاکاری (۲۰:۶)

آوازِ حِکمت (۱:۸)

دَعَوَتِ حِکمت، جَلُوگِیرِی از جِهَالَت (۱:۹)

مَثَل های سُلیمان (۱:۱۰)

توره های آدمای حِکیم و دانا بَلدِه جَوَانَا (۱۷:۲۲)

إِدَامِه توراى حِکیمانِه (۲۳:۲۴)

مَثَل های سُلیمان پادشاه (۱:۲۵)

توراى اَکُور (۱:۳۰)

توراى لیموئیل پادشاه (۱:۳۱)

۱ مَثَل های سُلیمان، باچه داوود،

پادشاهِ بَنیِ إِسْرَائیل:

۲ بَلدِه پِی بُردونِ حِکمت و آدَب،

بلده فامیدونِ تورای مغزگی-و-پرمعنی

۳ و بلده قبول کدون نصیحت آسته

تاکه د عدالت، د انصاف و د دُرستکاری پایدار شنی.

۴ ای مثل ها د مردمای ساده دل هوشیاری میدیه

و د جوانا دانایی و بینایی.

۵ آدم هوشیار دانایی خو ره کلو مونه

و آدم فامیده پند-و-نصیحت ره میگیره.

۶ او کسا مثل ها و نقل های پند آمیز

و چستانا و تورای سردرگم آدمای دانا ره موفامه.

۷ ترس از خداوند شروع علم آسته؛

مگم آدمای بے عقل د بله حکمت و نصیحت

ریشخندی مونه.

۸ او باچه مه! نصِيحَتِ آتِه خُو ره گوش کُو

و پِنْدِ آبه خُو ره ايله نَکُو،

۹ ازی که اونا مِثِلِ تاجِ آلی دَ بِلِه سر تُو،

و مِثِلِ گردوبندِ آلی دَ گردون تُو یِه.

۱۰ باچه مه، اگه گناه کارا تُو ره وادار دَ کارِ بَدِ مونه

قد ازوا موافق نشُو.

۱۱ اگه اونا بُگیه: ”بیه قد مو بوری،

دَ گیتِه یِگو کس بِشینی و خُونِ ازو ره بریزنی؛

بیه که بے دَلیلِ راهِ یِگو آدمِ بیگناه ره بگیری.

۱۲ مِثِلِ قبرِ آلی اونا ره زنده و مُکَمَلِ قُورت کنی،

رقمِ کسای که دَ عالمِ مُردا مورِه.

۱۳ امزی راه مو هر رقمِ چیزای قِیمتی دَ دِستِ میری

و خانه های خورهِ از وُلجِه پُر مونی.

۱۴ بیه که دِست خورهِ یگ کُنی،

تاکه پگ مو دَ یگ خلطه شریگ بشی.

۱۵ باچه مه، دَ راهِ ازوا نرو،

حتی پای خورهِ ام دَ راهِ های ازوا نَه ایل،

۱۶ چراکه پای های ازوا سون بدی مودوه

و اونا بلده خون ریختو ابلکده مونه.

۱۷ چون دام ایشتو دَ پیشِ چیمِ مرغکو

بے فایده یه.

۱۸ ای آدما دَ گیتِه ریختندونِ خونِ خودونِ خورهِ آسته

و اونا بلده جانِ خودونِ خورهِ دَ کمینِ میشینه.

۱۹ اینمی آسته سرنوشتِ تمامِ کسای که دَ پُشتِ فایدهِ ناحق

و اوره د زور میگیره.

فایده ناحق جان امزو آدم ره تباه مونه.

^{۲۰} حکمت د برو کوی مونه

و د چار راهی ها آواز خو ره بلند مونه؛

^{۲۱} از سر کوچه های بیر-و-بار چیغ میزنه

و د پیش درگه های شار پیغام خو ره اعلان مونه:

^{۲۲} ”آی نادونا، تا چی وخت میخاهید که نادو بْمَنید؟

تا به کی آدمای لوډه شوق و علاقه د ریشخندی کدو

دره؟

و نفرای بے عقل از دانایی بد موبره؟

^{۲۳} سرزنش مره قبول کده خود ره اصلاح کنید.

ما روح خوره د بله شمو ميريزنم

و تورای خوره بلده شمو موفامنم:

چون ما کوی کدم،^{۲۴}

مگم شمو نصیحت مره رد کدید،

ما دستای خوره سون شمو دراز کدم،

مگم کس د قصه مه نشد.

ازی که تمام نصیحتای مره پس گوش کدید^{۲۵}

و سرزنش مره قبول نکدید،

پس ما ام د وخت مصیبت شمو خنده مونم؛^{۲۶}

و غیتیکه بلا دامونگیر شمو موشه

و مصیبت رقم باد الی شمو ره چارپیر مونه^{۲۷}

و بلا مثل گردباد وری شمو ره گردگیره مونه

و دِسْت تَنگی و پَرِشانی شُمورِه دَ چَنگ خُو میگیرِه،
ما شُمورِه رِیشخند مُونم.

^{۲۸} دَ اُو وخت اونا مَرِه کوی مُونه،

مگم ما جواب نَمیدم،

و اونا سخت پُشت مه میگرده،

لیکن مَرِه پیدا نَمیتنه،

^{۲۹} چراکه اونا از دانایی بد بُرد

و ترس خُداوند ره اِنْتِخاب نکد

^{۳۰} و نصیحت مَرِه ام قبول نکد

و سرزنش مَرِه خار حساب کد.

^{۳۱} دزی رقم اونا ثَمَرِ راه های غَلَط خُو ره مینگره

و از نتیجِه هَدَف-و-نَقشه های خُو سیر مُوشه.

۳۲ سرکشی نادونا، آدمای نادو ره مُوکُشه

و آسودگی آدمای بے عقل اونا ره از بین مُوبره.

۳۳ مگم او کسای که دز مه گوش میدیه د امنیت زندگی

مونه،

و دُور از بیمِ بلا، آرام و آسوده آسته.

۲ باچه مه، اگه تورای مَره قبول کنی

و دستورای مَره محکم بگیری،

۲ اگه د حکمت گوش بدی

و دل تو سون بینایی بشه،

۳ اگه دانایی ره طلب کنی

و آواز خو ره بلده بینایی بلند کنی،

۴ و اگه حکمت ره مثل نقره دُندل کنی

و مثل یگ خزانہ تاشہ شدہ بطلبی،

۵ او غیت معنای «ترسِ خداوند» ره موفامی،

و شناختِ خدا ره حاصل موكنی،

۶ چراکه خداوند حکمت ره عطا مونه،

و از دانِ ازو علم و دانش بُر موشه.

۷ او پیروزی ره بلده آدمای صادق نگاه مونه

و بلده کسای که د راه راست ربی یه، او یگ سپر

آسته،

۸ تاکه راه انصاف-و-عدالت نگاه شنه.

او از روشِ مومنین خو حمایت مونه.

۹ پس دمزی رقم تو موفامی که عدالت، انصاف و صداقت

چی آسته

و هر راه راست-و-خوب ره درک کده میتنی.

^{۱۰} چُون حِکْمَت دَ دِل تُو دَاخِل مُوشِه

و دَانِش جَان تُو ره پُور از خوشی مُونه.

^{۱۱} بِنِیایی از تُو مُحَافِظَت مُونه

و دَانایی تُو ره حِفْظ کده

^{۱۲} از راهِ بَد نِجَات مِیدیه

و از آدمی که تورای خراب مُوگیه، تُو ره دُور نِگاه

مُوکُنه،

^{۱۳} یعنی ازو آدمای که راهِ راست ره ایله کده

و دَ راه های تَرِیکی گُناه رِبی آسته.

^{۱۴} اُو رِقْم آدما از کارای بَد لِذَت مُوبَرِه

و از تورای بَد خوش شی مییه.

۱۵ راه های امزو کسا کج آسته

و اونا طریق های دُرست ره ایله کده.

۱۶ حکمت تو ره از خاتون زناکار

و از تورای نرم-و-چرب خاتون بیگنه نجات میدیه.

۱۷ ای رقم خاتو شوی خو ره که دَ وختِ جوانی گرفتد، ایله

مونه

و قولِ پاک ره که دَ غیتِ توی کدو دَ حُصورِ خدا دَدَد،

پُرمُشت مونه.

۱۸ خانه ازو گردآو مرگ آسته،

چون راه های امزو خاتو سون دُنیای مُرده ها موره.

۱۹ کسای که پیش ازو موره هیچ کدم شی پس نمیه

و اونا دَ راهِ حیاتِ نمیرسه.

۲۰ پس دَ راهِ آدمای نیک قَدَم بیل

و دَ راهِ آدمای دُرستکار ثابت بُمَن .

۲۱ چُون آدمای راستکار پایِه شی دَ زمی محکم آسته،

و مردُمِ پاک-و-بے عیب دَ جای خُو باقی مومنه .

۲۲ مگم بدکارا از رُوی زمی نابُود موشه

و ریشِه آدمای چالباز از زمی کنده موشه .

۳ باچه مه، تعلیم مَره پُرمُشت نَکو

و احکام مَره دَ دِل خُو نگاه کُو،

۲ چراکه اونا عُمَر تُو ره دِراز مونه

و دَز تُو صلح و سلامتی موبخشه .

۳ رَحمت و راستی ره هرگز از دِست ندی،

بَلَكِه اُونَا رِه دَ گَرْدُون خُو اَوَزُو كُو

و دَ وَرَقِ دِلِ خُو نُوِشْتِه كُو.

^۴ اُوخْتِه مَوْرِدِ لُطْفِ قَرَارِ مِيگِيرِي و نِيكْنَامِ مَوْشِي

اَم دَ نَظَرِ خُدا و اَم دَ نَظَرِ مَرْدُم.

^۵ قَدْ تَمَامِ دِلِ خُو دَ خُداوَنْد تَوَكُّلِ كُو

و دَ عَقْلِ خُودِ خُو تَكِيه نَكُو.

^۶ دَ تَمَامِ رَاهِ هَايِ خُو خُدا رِه دَ نَظَرِ بِيگِيرِ

و اُو رَاهِ هَايِ تُو رِه اَوَارِ مُونِه.

^۷ خُودِ رِه حَكِيمِ و دَانَا فِكْرِ نَكُو؛

اَز خُداوَنْد بَتَرَسِ و اَز بَدِي دُورِي كُو.

^۸ اِي چِيْزَا بَلْدِه جَانِ تُو سَلَامَتِي مِيْدِيه

و دَ اسْتِغُونَايِ تُو طَاقْتِ و تَازْگِي مُوْبَخْشِه.

۹ قد دارایی خُو خُداوند ره اِحْتِرام کُو،

از اوّلین حاصلات خُو بلده ازو تقدیم کُو.

۱۰ او غیت دَی خانه های تُو پُر از نِعمت موشه

و کوزه های تُو از شرابِ تازه انگور پُر شده لبریز

موشه.

۱۱ باچه مه، اِصلاح-و-تربیه خُداوند ره رَد نَکُو

و سرزنشِ ازو ره خار حساب نَکُو،

۱۲ چُون خُداوند هر کس ره که دوست دَره، سرزنش مونه،

امو رقم که یگ آته باچه دوست دشتنی خُو ره سرزنش

کده اِصلاح مونه.

۱۳ نیک دَ بَخْتِ کسی که حکمت ره پیدا کُنه

و نیک دَ بَخْتِ آدمی که دانایی-و-بینایی ره حاصل

کُنه،

۱۴ چون فایده شی از فایده تجارتِ نقره کده بهتر

و از منفعتِ طلا کده خوبتر آسته.

۱۵ ارزشِ حکمت از دانه های قیمتی کده کلو آسته

و هر چیزی که تو دز و شوق داشته بشی قد حکمت
برابر نموشه.

۱۶ درازی عمر د دست راست شی

و ثروت و عزت د دست چپ شی آسته.

۱۷ راه های حکمت، راه های خوشی یه

و تمام مسیر های شی صلح-و-سلامتی آسته.

۱۸ بلده کسای که او ره د دست میره، او یگ درخت حیات

آسته،

و کسای که خود ره دز و بچسپنه، اونا خوشبخت

موشه.

۱۹ خُداوند تَوْسَطِ حِكْمَتِ خُو پايَسَنگِ زَمِي رِه ايشْت

و قد عقل و دانایی خُو آسمونا ره تيار کد.

۲۰ اُو دَ وَسِيْلَه عِلْمِ خُو از چُقُورِي هَايِ زَمِي اُو رِه جاري کد

و از اُو رها بارش بارند.

۲۱ باچه مه، نه ايل که امي چيزا از نظر تُو دُور شُنه؛

حِكْمَتِ كَامِلِ و دُوراندیشی ره خُوب حِفْظِ كُو.

۲۲ اونا بلده جان تُو زندگی

و بلده گردون تُو زینت آسته.

۲۳ پس تُو دَ صُلْحِ-و-اَمْنِيْتِ دَ رَاهِ خُو موري

و پای پیچلک نموخوری.

۲۴ وختیکه دراز میکشی ترس ندری

و غیتیکه خاو موکني خاو تُو شیرين آسته.

۲۵ پس از بلای ناگهانی ترس نخور،

و نه ام از تباهی که اولغه تله د سر بدکارا نازل موشه،

۲۶ چراکه خداوند تکیه گاه تو آسته

و پای تو ره از دام نگاه مونه.

۲۷ د حال که قدرت دری و خوبی از دست تو مییه،

از کسی که حقدار شی آسته، دریغ نکو.

۲۸ اگه همسایه تو پشت یگو چیز مییه و امو چیز ره تو

دری،

دز شی نگوی که ”برو، صباح بیه که تو ره بدم.“

۲۹ د ضد همسایه خو که د اعتماد کامل د پالوی تو زندگی

مونه،

قصد بد نکو.

۳۰. قد کسی که دز تو بدی نَکده بے دَلیل جنجال نَکُو.

۳۱. قد آدمِ ظالمِ همچشمی نَکُو

و هیچ کُدم از راه های شی ره اِنْتِخاب نَکُو،

۳۲. چراکه خُداوند از آدمای کَجَرَو بد مُوبَره،

مگم بلده آدمای صادق راز خُو ره بَرَمَلا مُونه.

۳۳. لعنتِ خُداوند دَ سرِ خانِه بدکارا اَسته

مگم بَرکت شی دَ بِلِه جای بُود-و-باشِ آدمای نیک.

۳۴. خُداوند ریشخندگرا ره ریشخند مُونه،

مگم دَ آدمای بے کِبَر فیض مُوبخشه.

۳۵. آدمای حکیم-و-دانا صاحبِ آبرُو-و-عِزَت مُوشه،

لیکن مردُمای اَبَله و بے عقل رَسوا-و-شرمنده.

۱۴ او بچکیچای مه، د نصیحتِ آته خو گوش بدید

و فکر خو ره بگیریږید تاکه دانا شنید،

۲ چراکه پندِ خوب دز شمو میدم.

پس تورای مَره پرمُشت نکنید.

۳ وختیکه باچه آته خو بوډم

و باچه عزیز و یگدانه آبه خو،

۴ آته مه دز مه پند دده موگفت:

”تورای مَره د تې دل خو نگاه کو؛

از امرهای مه اطاعت کو تا زنده بُمنی.

۵ حکمت ره حاصل کو و عقل-و-دانایی پیدا کو،

تورای مَره پرمُشت نکو و ازوا دور نشو.

۶ حکمت ره ایله نکو و او تو ره مُحافِظت مونه.

أَوْ رَه دُوسْت دَشْتَه بَش وَ أَوْ اَز تُو نِگَاهْدَارِي مُونَه.

٧ شُرُوعِ حِكْمَتِ اَيْنِي اَسْتَه:

حِكْمَتِ رَه حَاصِلِ كُو وَ دَ پَالُوِي هَر چِيْزِي كِه يَاد

گِرِفْتِي،

عَقْل-وَ-دَانَايِي رَه اَم دَ دِسْت بِيْرُو.

٨ دَ حِكْمَتِ اَرْزِشِ قَايِلِ شُو وَ اُو تُو رَه سَرِبَلَنْدِ مُونَه.

اِگِه اُو رَه دَ بَعْلِ خُو بَگِيْرِي، اُو دَز تُو عِزْتِ مِيْدِيَه.

٩ اُو لُنْگِي فَيْض-وَ-اِفْتِخَارِ رَه دَ سَر تُو پِيْچِ مُونَه

وَ تَاجِ شَان-وَ-شَوَكْتِ رَه دَز تُو مِيْدِيَه.

١٠ بَاچِه مِه، گَب رَه گُوشِ كُو: تُوْرَايِ مَرِه قَبُولِ كُو،

تَاكِه عُمَرِ تُو دِرَازِ شُنَه.

١١ مَا طَرِيْقَه حِكْمَتِ رَه دَز تُو يَاد دَدُم

و تُو ره سُون راه های راستی هِدایت کدُم.

۱۲ وختیکه راه بوری قَدَمای تُو پس نَمومنه

و اگه خیز کنی پای تُو نَمی لَخشه.

۱۳ نصیحت-و-آدب ره محکم بگیری و اونا ره از دِست ندی.

اونا ره حِفْظ کُو، چراکه اونا زندگی تُو آسته.

۱۴ دَ راهِ بَدکارا داخل نشو،

و دَ مَسیرِ گناهکارا پای خُو ره نه ایل.

۱۵ از راهِ ازوا دُوری کُو و سُون ازوا نرو.

خود خُو ره یگ طرفه کُو و راهِ خُو ره از وا جدا کُو.

۱۶ چُون اونا تا بدی نَکنه، خاو نَموره

و تا یگو کس ره پای پیچَلک دده پورته نَکنه، خاو دَ

چیمای ازوا نَمییه.

۱۷ اونا نان پُرگناه ره موخوره

و شرابِ ظلم ره وُچی مونه.

۱۸ مگم راهِ آدمایِ صادقِ مثلِ بُرِ شُدونِ آفتو آلی آسته

که رفته رفته روشوتر موشه تا غیتیکه تکمیل شنه.

۱۹ لیکن راهِ بدکارا مثلِ تریکی شاو آلی آسته؛

اونا چپه موشه و نمیدنه چیزخیل باعثِ چپه شُدونِ ازوا

شده.

۲۰ باچه مه، دَ تورایِ مه فکر خُو ره بگير

و دَ گفته های مه گوش بدي:

۲۱ اونا ره از نظر خُو دُور نكو،

بلکه دَ دلِ خُو نگاه كو.

۲۲ چُون کسایِ که تورایِ مَره قبول کُنه،

تورای مه بلده شی یگ سرچشمه زندگی جور موشه

و بلده تمام جان شی تندرستی میدیه.

^{۲۳} از پگ چیزای دیگه کده دل خو ره خوبتر حفاظت کو،

چراکه او سربند زندگی انسان آسته.

^{۲۴} توره دروغ ره از دان خو پورته کو

و کج گویی ره از لب های خو دور کو.

^{۲۵} بیل که چیمای تو رست پیش روی تو ره بنگره

و دید تو سیده سون پیش پای تو بشه.

^{۲۶} راه ره بلده پای خو آوار کو،

تا که تمام مسیر های تو استوار و سیده بشه.

^{۲۷} از راه راست گمراه نشو و ایسو-و-اوسو نرو،

و پای خو ره از بدی دور نگاه کو.

۵ باچه مه، د حکمت مه تَوَجُّه کُو

و د تورای پُر از دانایی-و-بینایی مه گوش بدي،

۲ تا بتنی دُوراندیشی ره حفظ کنی

و لبای تُو دانایی ره ایله نَدیه.

۳ چُون از لب های خاتُونِ فاحِشه عَسَل مِیچَقه

و تورای شی از روغو کده چرب تر آسته.

۴ لیکن د آخِر اُو رِقْمِ چوبِ زِرگِ اَلّی تَلخ

و مِثَلِ شَمشیرِ دُو دَمه وَری تیز آسته.

۵ پای های خاتُونِ بَدکار اُو ره طرفِ مَرگِ مُوبَره

و قَدَمای شی سُونِ عَالَمِ مُرده ها رَبی آسته.

۶ تاکه اُو د باره راه زندگی فکر نَکنه، د راه های کَج

سرگردو یه،

و هیچ نَمُوفامه.

٧ پس او بچکیچای مه، دز مه گوش بدید

و از تورای مه دُور نَشْنِید.

٨ خود ره ازو رقم خاتو دُور کُو

و حتی دَ درگه خانِه شی ام نزدیک نَشُو.

٩ نَشْنِه که زور جوانی خُو ره دَ یگو کسِ دیگه مَصْرَف کنی

و باقی عُمَر تُو دَ زیرِ دِستِ یگ نفرِ ظالمِ تیر شُنه.

١٠ نَشْنِه که دیگه نفرا از مال تُو سیر شُنه

و فایده زحمت کشی تُو دَ خانِه بیگنه بوره،

١١ و عاقبت دَ حال خُو وای وای کُنی

و دَ غِیْتِیکه طاقتِ جِسم و اندام تُو از بَین رفته بَشه،

١٢ دَ او وخت بُگی: ”چرا نصیحت ره قبول نکدم!

کشکه د دل خو سرزنش ره پوزخند نمیزدم!

۱۳ ما از آید معلمای خو نشدم

و د تورای ازوا گوش نددم.

۱۴ نزدیک آسته که پیش تمام قوم و مردم

رسوا و ملامت شوم.

۱۵ پس، آو ره از آوخانه خود خو وچی کو،

چون آو تازه د چاه خود تو پیدا موشه.

۱۶ نه ایل که آو چشمه های تو د بورو سرریزه کنه

و آو های تو د منطقه جوی بکشه.

۱۷ بیل که اونا فقط بلده خود تو بشه

و مردای بیگنه دزی ثمر قد تو شریگ نشنه.

۱۸ چشمه تو پر برکت بشه

و از خاتون خُو که دَ دُورونِ جوانی قد شی توی کدے،

لذت بُبر.

^{۱۹} اُو رقمِ یگ آهوی نُوریند اَلی آسته؛

بیل که سینه های شی هر وخت تُو ره خوش نگاه کُنه

و همیشه غرق دَ ناز-و-نِزاکت و عِشِقِ ازو بَشی.

^{۲۰} اَی باچه مه، پس چرا میخاهی دَ خاتونِ بیگنه دِل بسته

کُنی

و سینه خاتونِ غَیر ره دَ بَغَلِ خُو بَگیری؟

^{۲۱} چُون راه های اِنسان دَ زَیرِ نَظَرِ خُداوند آسته

و اُو هر کار-و-قَدَمِ اِنسان ره سَنجِش مُوکنه.

^{۲۲} کارای بَدِ اَدَمِ گُناه کار، اُو ره دَ دامِ میندزه،

و ریسپونِ گُناهِ شی اُو ره محکم بسته مُونه.

۲۳ از وجود نَدشتونِ نَصِيحَتِ-و-هَدَايَتِ، آدَمِ گُناه‌کارِ مُومَرِه

و نادانی-و-جهالتِ غَدْرِ شِي اُو رِه گُمراهِ مُونه.

۶ او باچِه مه، اگِه ضامِنِ همسايِه خُو شُدے

و اگِه از خاطرِ يگو آدَمِ بيگنه قولِ دَدے،

۲ و يا اگِه قد تورایِ خُو، خود رِه دَ دامِ اَندختے

و دَ تورایِ دانِ خُو بَنَد مَنَدے،

۳ پس آيِ باچِه مه، دَمزِي طَريقه خود رِه ازيِ دامِ خلاص

کُو،

چراکِه دَ دِسْتِ همسايِه خُو اُفتَدے:

بُرُو دَ پيشِ اَزُو و خود رِه خَمِ کُو

و عُذْر-و-زاريِ کُو تاکِه اُو تُو رِه اَزُو ضَمانتِ خلاص

کُنه.

٤ خاوره د چیمای خو راه ندی

و کړپکای تو خاوره نکنه.

٥ رقم آهو وری

و رقم مرغاک آلی

خود ره از دست شکارچی نجات بدی.

٦ آی آدم خاوشله، برو و مورچه ره بنگر،

طریقه ازو ره سنجش کو و حکمت یاد بگیر!

٧ او نه کدم رهبر دره

و نه کدم ناظر و حکمران،

٨ لیکن او خوراک خو ره د تایستو ذخیره مونه

و او ره د فصل درو جم کده میله.

٩ او خاوشله! تا کی خاوره موکنی

و چي وخت از خاو باله موشی؟

١٠. تُو مَوگي: ”بيل که يگ لَحظه چيمای خُو ره پيش
بِگيرُم،

يگ لَحظه دِستای خُو ره تِي سر خُو ايشته اِستراحت
کنُم.“

١١. پس غريبي رقم دُز آلي

و ناداری رقمِ آدمِ مُسَلِّحِ وَرِي دَ سر تُو ميبه.

١٢. آدم بے آرزش و بَدنيت

قد دانِ پُر از فِساد ايسو-و-اوسو ميگرده؛

١٣. قد چيمای خُو چِشمک ميَزنه

و قد پایا و ناخونای خُو اِشاره مونه

١٤. و قد دِلِ گُمراه-و-شَرير خُو

همیشه نقشه های بد میکشه

و نزاع پیدا موكنه.

^{۱۵} امزی خاطر اولغه تله یگو بلا د سر شی مییه

و اویگ دم تباه موشه و علاج پیدا نمیتنه.

^{۱۶} شش چیز آسته که خداوند ازوا نقرت دره،

بلکه هفت چیز که د نظر ازو زشت معلوم موشه:

^{۱۷} چیمای پُر کبر، زبون دروغگوی،

دستای که خونِ بے گناه ره لَوو مونه،

^{۱۸} دلی که نقشه های بد و تباه کننده میکشه،

پایای که زود طرفِ بدی کدو مودوه،

^{۱۹} شاهدِ دروغگوی که دروغ مویه

و آدمی که د منہ برارو بے اتفاقی میندزه.

٢٠ باچه مه، امر آته خو ره نگاه كو

و پند آبه خو ره پرمشت نكو.

٢١ اونا ره بلده همیشه د دل خو نگاه كو

و د گردون خو اوزو كو.

٢٢ وختيکه راه موري، اونا تو ره هدايت مونه،

غيتيکه خاو موني، اونا از تو نگاهباني مونه،

و وختيکه بيدار موشي، اونا قد تو گب ميزنه.

٢٣ چون امر مثل چراغ آلي

و پند رقم نور وري آسته،

و سرزني که بلده اصلاح کدو يه تو ره سون راه

حيات موبره.

٢٤ ای چيزا تو ره از خاتون بدکاره

و از زبونِ لَحْشَمِ اَزُو دُورِ نِگاهِ مُونه.

۲۵ دَ دِلِ خُو عاشقِ نُورِ بِنْدی اَزُو نَشُو

و نَه ایل که کِرِپَکای شی تُو ره گِرِفتارِ خُو کُنه؛

۲۶ چُونِ خاتُونِ فاحِشَه تُو ره مُحتاجِ یِگِ لُغمه نانِ مُونه

و زَنِ یِگو کسِ دِیگَه جانِ عزیزِ تُو ره شِکارِ مُونه.

۲۷ آیا اُطور کسِ اَسْتَه که آتِشِ ره دَ بَغَلِ خُو بَگیره

و کالای شی نَسوزَه؟

۲۸ یا اُطور کسِ بَشَه که دَ بِلَه قوغِ راهِ بَگرده

و پایای شی نَسوزَه؟

۲۹ پسِ مردی که دَ بَغَلِ خاتُونِ همسایه خُو دَرِ مییه

ام اُمُو رِقْمِ اَسْتَه،

چُونِ کسِی که دَمَزُو رِقْمِ خاتُو دِستِ بَزَنَه بَ جَزَا

اگه کسی از خاطرِ گُشنَگی دِست دَ دُزی بزنه

مردُم اُو ره سرزنش نَموکنه .

لیکن اگه گِرِفَتار شُنه، هفت برابر تاوو میدیه،

حتی اگه تمام مالِ خانه خُو ره ام از دِست بدیه .

کسی که زنا کُنه بے عقل آسته،

اُو خود خُو ره تَباه مونه،

اُو لَت-و-کوب شُدِه بے اَبْرُوی موشه

و رَسوایی ازو هیچ وخت پاک نَموشه،

چراکه از غَیْرَتِ مرد، شِدَّتِ قار پیدای موشه

و اُو دَ روزِ اِنْتِقَامِ رَحْمِ نَموکنه .

اُو دَ هیچ رقم تاوو راضی نَموشه

و هر قدر پیسه کلو ام که بدی، قبول نمونه.

۷ باچه مه، تورای مَره نگاه کُو

و دستورای مَره محکم بگیر.

۲ از احکام مه اطاعت کُو تا که زنده بُمنی؛

تعلیم مَره مثل دیدنک چیم خُو حفاظت کُو.

۳ اونا ره دَ ناخونای دست خُو بسته کُو

و دَ وَرَقِ دِل خُو نوشته کُو.

۴ دَ حکمت بگی: “تُو خوار مه آستی”

و دانایی ره همدَم خُو حساب کُو،

۵ تا که اونا تُو ره از خاتونِ بدکار و از خاتونِ بیگنه

که تورای نرم-و-چرب مُوگه، دُور نگاه کنه.

٦ ما از خانه خُو توخ کدُم

و از کلکین بورو ره دیدُم،

٧ اوخته، دَ مَنه آدمای نادو، دَ مینکلِ جوانا،

یگ جوانِ بے عقل ره دیدُم،

٨ که او دَ مَنه کُوچه راه رفته

از یگ گوشه سَرَک تیر شده دَ خانه امزُو خاتُو رسید.

٩ امو غَیت شام دَ عینِ روز شِشتو

و تریکی شاو بُود

١٠ که یگ خاتُو قد کالای فاحِشگری

و نیتِ بد سُون شی میمد.

١١ خاتُونِ قوشره گر و سرکش

که پای شی دَ خانه گیر نمونه،

١٢ گاهى دَ كُوجه ها و گاهى دَ بازار،

و دَ هر گوشه مردكو ره گيته مونه،

١٣ او امو باچه جوان ره گير كده ماخ كد

و از بے حيايى دزو گُفت:

١٤ ”گوشتِ قربانى تيار آسته،

چراکه ما امروز نذرِ قربانى خو ره پوره كديم.

١٥ دَمزى دليل دَ خوش آمدِ ازتو دَ بورو آمديم،

و اوگل كده آخرِ كار تو ره پيدا كدم.

١٦ دَ بسترِ خاو خو توشكاي رنگارنگ

از رختِ كتانِ مصرى اوار كديم.

١٧ جاگه خو ره قد عطرِ مرو،

عود و سَلِيخه پاش دده خوشبوى كديم.

۱۸ بیه که تا صُبحِ عِشقِ بازی کده

از مُحَبَّتِ یگدیگه خُو لَذتِ بُبری،

۱۹ چراکه شُوی مه دَ خانه نییه

و دَ یگ سَفَرِ دُور رفته.

۲۰ اُو یگ خَلطه نُقره قد خُو گِرَفته بُرده

و تا آخِرِ ماهِ پَسِ نَمییه.

۲۱ دَ ای تَرْتیبِ اُو اُمُو جوان ره قد تورای گرم-و-مُلایم خُو

بازی دَد

و اُو ره قد گبای لَخْشُمِ خُو مجبُور کد.

۲۲ دَمَزُو غَیتِ اُو از پُشتِ شی رِبی شُد

رَقْمِ نَرِگاوِ اَلّی که دَ کُشتارگاهِ مورِه

و رَقْمِ اَهو وری که بے خبر دَ بِلِه دَامِ قَدَمِ مِیَزَنه،

۲۳ تا غَیْتِيکِه تِير دَ دِل شِي بُوخوره.

او رِقْمِ مَرْغاکِ اَلِي اَسْتِه که دَ وُرغَه موفته

و نَمُوفامه که زَنَدِگِي شِي دَ خَطَرِ اَسْتِه.

۲۴ پَس، اَي بچکِيچاي مه، دَز مه گوش بَدِيد

و دَ توراَي مه خُوب فِکَر خُورِه بگِيرِيد:

۲۵ نَه اِيلِيد که دِل شُمُو دَ راهِ ازُو خاتُو مایل شُنَه؛

نَشُنَه که او شُمُو ره سُون گُمراهِي بُبَرِه،

۲۶ چَراکه او کَلُو مَرَدکُو ره خانِه خراب کده

و غَدَر کَسا ره دَ تباهي اَنَدختِه.

۲۷ خانِه ازُو رِقْمِ راهِي اَسْتِه که طَرَفِ عالِمِ مُرَدِه ها مورِه

و عاقِبَتِ دَ خانِه مَرگِ مِيرسَنَه.

۸ آیا حکمت کوی نموکنه

و دانایی آواز خو ره بلند نمونه؟

۲ د جایای بلند، د لب راه،

د منه چار راهی ها حکمت ایسته یه؛

۳ د نزدیک دروازه شار، د دان درگه شی

حکمت ایسته شده بلند چیغ میزنه:

۴ ”او مردکو، شمو ره کوی مونم!

ما بلده پگ مردم جار میزنم.

۵ او آدمای نادو، هوشیاری پیدا کنید.

آی نفرای بے عقل، دانایی ره حاصل کنید.

۶ گبای مره گوش کنید، چراکه تورای مه با آرزش-و-کم پیدا

آسته

و از لب های مه چیزای خوب-و-نیک بُر مُوشه.

^۷ دان مه راستی ره بیان مُوکنه،

مگم لب های مه از بد گفتو بد مُوبره.

^۸ تمام تورای دان مه صادق-و-راست آسته

و دزُو هیچ چیزی کج و کیل وجود ندره.

^۹ د آدمای دانا پگ امزی چیزا واضح آسته

و د کسای که علم-و-دانش پیدا کده، سیده-و-ساده.

^{۱۰} پند-و-نصیحت مره د عَوْضِ نُقره قبول کنید

و دانایی ره از طِلا کده کلو آرزش بدید،

^{۱۱} چُون حِکمت از لعل کده قِیمت تر آسته

و هیچ چیز ره قد ازو برابر کده نمیتنید.

^{۱۲} ”ما حِکمت اَسْتُم و قد هُوشیاری یگجای زندگی مُونم.

ما دانایی و بینایی ره پیدا کدیم.

^{۱۳} ترس از خُداوند یعنی نَفَرَت دَشْتو از بَدی.

ما از غرور و کبر و از رفتار و گفتارِ غَلَطِ نَفَرَتِ دَرُم.

^{۱۴} ما صَاحِبِ مَشوَره و کامیابی اَسْتُم،

ما دانایی اَسْتُم و قُوَتِ دِ دِسْتِ ازمه یه.

^{۱۵} دَ زورِ ازمه پادشاه ها، پادشاهی مُوکنه

و حُکمرانا دَ عَدَل-و-اِنصافِ قضاوَتِ مُونه.

^{۱۶} دَ وِسیله ازمه رهبرِا حُکومتِ مُونه

و آدمای شریفِ دَ عَدَل-و-اِنصافِ قضاوَتِ مُونه.

^{۱۷} ما کسای ره دوستِ دَرُم که اونا مَره دوستِ دَشْتِه بَشه،

و اُونای که دَ جُسْتَجوی ازمه اَسْتِه، مَره پیدا مُونه.

^{۱۸} دَوْلَت، عِزَت، مالِ دایمی

و کامیابی دَ اختیار از مه یه.

^{۱۹} فایده های مه از طِلا کده کم پیدا

و حاصل مه از نُقره خالص کده بهتر آسته.

^{۲۰} ما دَ راهِ راستی-و-عدالت

و دَ راه های انصاف قَدَم میلم.

^{۲۱} و ثرَوَت ره دَ او کسای میدم که مَره دوست دَره،

و خزانه ها و گَوَصْنَدُق های ازوا ره پُر مُونم.

^{۲۲} خُداوند از اوّل، پیش از خِلَقَتِ دُنیا

مَره قد خود خُو دَشت.

^{۲۳} از اَزَل، از اِبْتِدا،

پیش از پیدا شُدونِ دُنیا، ما مُقَرَر شُدَم.

^{۲۴} پیش ازی که بحر و دریا ها دَ و جُود بیه،

و پيش ازى كه از چشمه ها آو جارى شنه، ما پيدا

شُدُم.

^{۲۵} پيش ازى كه كوهها دَ جاي خُو قرار بگيره

و پيش از جور شُدون تپه ها، ما پيدا شُدِه بُوَدُم.

^{۲۶} وختيکه خُداوند هنوز زمي و دشت ره آست نكُدد

و خاكِ زمي ره جور نكُدد،

^{۲۷} غيْتيکه آسمونا ره جاي-د-جاي كد، ما دَ اُونجى بُوَدُم.

وختيکه خُداوند خطِ اُفقِ ره دَ بَلِه بحر كَشِيد

^{۲۸} و اُورها ره دَ آسمونا شكل دَد

و چشمه ها ره از چُقُورى زمي جارى كد؛

^{۲۹} وختيکه خُداوند اندازه دريا ها ره تعيبن كد

تاكه آو ها از حدِّ خُو تَجاوز نكُنه،

و غَيْتِيكِه پای سنگِ زمی ره ایشْت

۳۰ ما دَ پیش ازو مِثْلِ یگ اُستا بُوْدُم

و روزانه یگ مَنبع خوشی بلده شی بُوْدُم

و دَ حُضُور شی همیشه خوشحالی مُوکدُم.

۳۱ خوشی ازمه دَ باره ازی دُنیا بُود

و ما از دیدونِ بَنی آدم لِدَت بُرُدُم.

۳۲ و آلی آی بچکیچای مه، دز مه گوش بَدید:

نیک دَ بَخْتِ کسای که از راهِ از مه پیروی کُنه.

۳۳ نصیحتِ مَره گوش کده هُوشیار بشید

و اُو ره رَد نَکُنید.

۳۴ نیک دَ بَخْتِ امزو نفرِ که دز مه گوش بَدیه

و هر روز چیم شی دَ درگه مه بشه،

د لب چارچيو درگه مه انتظار مَره بکشه.

^{۳۵} چُون هر کسی که مَره پيدا کُنه، زندگی ره پيدا مونه

و او رضایتِ خداوند ره حاصل مونه.

^{۳۶} مگم کسی که مَره از دست میدیه، او د جان خو نقصان

میرسنه

و اونای که از مه نَفَرَت دَره، اونا مرگ ره دوست

دَره.

۹ حکمت قصر خو ره جور کده

و هفت ستون شی ره تراش کده.

^۲ او مالای خو ره حلال کده و نان تیار کده

و قد ازو وقتی شراب انگور ام تهیه کده.

او دسترخون خو ره آوار کده

۳ و کنیزای خوره ربه کده

تاکه از بلند ترين جاى هاى شار مردم ره گوى کنه:

۴ ”کسای که نادو آسته اینجی بیه.“

حکمت بلده مردم کم عقل موجه که،

۵ ”بیید، از نانی که تیار کدیم، بخورید

و از شراب انگور که گت کدیم، وچی کنید.

۶ نادانی ره ایله کنید و زنده بمانید

و مستقیم د راه عقل-و-دانایی بورید.

۷ هر کسی که آدم ریشخندگر ره ملامت کنه، او خود ره

رسوا مونه،

و هر کسی که یگ آدم بدکار ره سرزنش کنه، او بلده

خود شی عیب حساب موشه.

^۸ آدم ریشخندگر ره سرزنش نکُو، چُون اُو از تُو بد مُوبره.

آدم دانا ره سرزنش بُکُو و اُو تُو ره دوست میدنه.

^۹ شخص دانا ره نصیحت کُو و اُو داناتر مُوشه؛

آدم صادق ره تعلیم بدی، اُو علم شی زیاد مُوشه.

^{۱۰} شروع حکمت ترس از خداوند آسته،

شناخت خدای پاک، دانایی حساب مُوشه،

^{۱۱} ”چُون دَ واسطه ازمه، یعنی حکمت، طُولِ عُمَر تُو دراز

مُوشه

و سال های زندگی تُو کَلوتر.

^{۱۲} اگه حکیم و دانا آستی، فایده شی ره بلده خود خُو

میگیری

و اگه حکمت ره ریشخند کنی، نُقص شی ره خود تُو

باید برداشت کنی.

۱۳ خاتون بے عقل، قوشره گر آسته،

او نادو آسته و هیچ چیز ره نموفامه.

۱۴ او د درگه خانه خو،

یا د یگ چوکی د یگو بلندی شار میشینه

۱۵ و آدمای ره که از اونجی تیر موشه،

امو کسای ره که د راه خودون خو ری آسته، کوی

مونه:

۱۶ “کسی که نادو آسته اینجی بیه!”

و او د مردم کم عقل موگه:

۱۷ “او دزی کده شیرین آسته

و نان که تاشکی خورده موشه، کلو مزه داره.”

۱۸ مگم اونا پی نموبره که خانه ازو جای مردا یه

و عاقبتِ هر کسی ره که دعوتِ کده، د تاه‌ترینِ عالمِ

مُردا.

۱۰ مثل‌های سُلیمان.

باچه حکیم-و-دانا آتِه خُو ره خوش مونه،

مگم باچه ابله-و-بے عقل باعثِ غم-و-غُصّه آبه خُو

مُوشه.

۲ مال-و-دولتی که از راهِ خراب دِ دستِ اَمده بشه فایده

نَدره،

مگم نیکی-و-صداقت میتنه که آدم ره از دمِ مرگ

نجاتِ بدیه.

۳ خُداوند آدمِ نیک-و-صادق ره گُشنه نميله،

لیکن خاهشِ نفسِ بدکارا ره باطلِ مونه.

۴ دستای آدمِ ثمبل باعثِ غریبی ازو مُوشه،

لیکن دِستای آدم زحمت کش او ره دَوْلَتَمند مونه.

کسی که د تايستو حاصلات خو ره جم مونه باچه هوشيار
آسته،

مگم کسی که د فصلِ درو خاو مونه آدم بے ننگ
آسته.

د سرِ آدم صادق برکت آسته،

مگم دانِ بدکارا ستم ره پوټ مونه.

یاد کدونِ آدم نیکوکار بلده دیگر و یگ برکت آسته^۷

مگم نامِ بدکارا مثلِ یگ چیزی گنده شُده از بین
موره.

آدم دانسته احکام ره قبول مونه^۸

مگم جاهلِ کلوگوی تباه موشه.

او کسی که د راستی پای میله، د امن-و-سکون زندگی^۹

مگم آدمی که دَ راهِ کَج موره دَ آخِرِ بَرَمَلا مُوشه.

^{۱۰} کسی که چِشَمَک مِیَزَنه سَبَبِ غَم آسته،

مگم جاهِلِ کَلوگو ی تَباه مُوشه.

^{۱۱} دانِ نَفِرِ نِیک مِثَلِ چِشَمِه حِیات آسته،

مگم دانِ بَدکارا سِتم ره پُوت مُونه.

^{۱۲} کِینه-و-نَفَرَتِ باعِثِ جَنگ-و-جَنجال مُوشه،

مگم مُحَبَّتِ هَر قِسمِ خَطَا ره پُوش مُونه.

^{۱۳} از لَبِ آدَمِ دانا حِکمت پَیدا مُوشه،

لیکِن شَخصِ بے عَقَلِ چِیو بے عَقَلِی خُو ره دَ پُشتِ خُو

مُوخوره.

^{۱۴} آدَمایِ دانا، عِلمِ ره دَخِیره مُونه،

مگم دانِ آدمِ جاهِلِ فوراً تباهی میره.

^{۱۵} دارایی دولت‌مندا بلده شی یگ قلعه محکم آسته،

مگم ناداری بلده فقیرا باعث تباهی موشه.

^{۱۶} مُزدِ آدمِ نیک-و-صادق باعثِ زندگی شی موشه،

مگم عایدِ آدمِ بدکار باعث موشه که او گناه کنه.

^{۱۷} کسی که نصیحت ره قبول مونه او د راهِ حیاتِ قدم

میله،

مگم کسی که سرزنش ره رد مکنه، او گمراه موشه.

^{۱۸} کسی که کینه-و-نفرت ره تاشه مونه، دروغگوی آسته

و کسی که تهمتِ ناحق ره تیت مونه ابله یه.

^{۱۹} کلوگویی خالی از گناه نییه،

لیکن هوشیار او کسی آسته که دان خو ره میگیره.

٢٠ زِيُونِ آدَمِ صَادِقِ نُقْرِهِ أَلَى خَالِصِ أَسْتِهِ،

مگم دلِ آدَمِ بَدِ، کم آرزِشَه.

٢١ تَوْرَه دَانِ آدَمِ صَادِقِ بَلَدِه غَدْرِ مَرْدُمِ فَايْدَه مِيْرَسَنَه،

مگم آدَمای جَاهِلِ از کم عَقْلِي خُو مُوْمُرَه.

٢٢ بَرَكْتِ خُدَاوَنْدِ اِنْسَانِ رَه دَوْلَتَمَنْدِ مُوْنَه،

و رَنْجِ-و-زَحْمْتِ دَزْشِي نَمِيْرَسَنَه.

٢٣ آدَمِ اَبْلَه از عَمَلِ بَدِ لِيْذْتِ مُوْبَرَه،

مگم آدَمِ دَانَا از حِكْمَتِ-و-دَانَايِي لِيْذْتِ مُوْبَرَه.

٢٤ آدَمای بَدْكَارِ دُجَارِ بَلَايِ مُوْشَه كِه از شِي مِيْتْرَسَه،

مگم آدَمای نِيْكَ-و-صَادِقِ دَ اَرْزَوِي خُو مِيْرَسَه.

٢٥ وَخْتِيْكَه طُوْفَانِ مِيِيَه، آدَمِ بَدْكَارِ سَرْپُلُوْكَ مَوْرَه،

لِيْكَنِ بُنْيَادِ آدَمِ نِيْكَ تَا اَبَدِ بَاقِي مُوْمَنَه.

۲۶ رقمی که تُرشی دَ سِرِ دَنَدونا و دُود دَ سِرِ چِیما تاثیرِ بَد

دَره،

اُمُو رقمِ آدمِ ثَمبِلِ ام، دَ سِرِ کَسای که اُو ره رَی کده،

تاثیرِ بَد دَره.

۲۷ ترس از خُداوند عُمَرِ اِنسان ره دِراز مُونه،

مگم عُمَرِ بَدکارا کوتاه مُوشه.

۲۸ اُمیدِ آدمای نیک بَلدِه ازوا خوشی میره،

مگم اِنتِظارِ بَدکارا هیچ مُوشه.

۲۹ راهِ خُداوند بَلدِه آدمِ پاک-و-بے عیبِ مِثِلِ یگِ قلعِه

محکم اَسته،

مگم اُو بَدکارا ره نابُود مُونه.

۳۰ آدمِ نیک-و-صادِقِ هرگِز از جای خُو بے جای نَمُوشه،

لیکن بَدکارا دَ زمی جای-دَ-جای نَمُومنه.

^{۳۱} از دانِ آدمِ نیکِ حکمت-و-دانایی بُرِ مُوشه،

مگم زبونِ زِشت از بیخِ خُو کَنده مُوشه.

^{۳۲} لب های آدمِ نیکِ مِیدنه که کُدم چیزِ خُوب آسته،

مگم دانِ بدکارا دَ گبایِ زِشتِ عادتِ دَره.

۱ ۱ از ترازوی غَلَط، خُداوندِ بدِ مُوبره،

مگم اُو وَزنِ برابرِ ره دوستِ دَره.

^۲ دَ جای که کِبرِ وِجُودِ دَره شرمندگیِ ام آسته،

لیکنِ حکمت-و-داناییِ نصیبِ آدمِ خاکسارِ مُوشه.

^۳ صداقتِ آدمایِ نیکِ اونا ره رهنماییِ مُونه،

مگم فِریبِ بدکارا اونا ره تَباهِ مُونه.

^۴ مال-و-دَوْلتِ دَ روزِ قیامتِ بَلدِه اِنسانِ فایده نَدره،

مگم صداقت-و-عدالت اُو ره از مَرگ نجات مِيدِيه.

⁵ صداقتِ آدمِ نيك-و-بے عيب، راهِ شى ره سِيده مونه،

مگم آدمِ بدكار از خاطرِ بدكارى خُو چپه موشه.

⁶ صداقتِ آدمای نيك اونا ره نجات مِيدِيه،

ليكن آدمای فريبكار دَ دامِ هوسِ هاى خُو گِرفتار

موشه.

⁷ آدمِ بدكار وختيکه مومره، اُميد شى از بين موره،

و تَوَقُّعِ قُدرتِ مَندا باطلِ موشه.

⁸ آدم نيك از سختى-و-مُشكِلاتِ خلاص موشه،

مگم آدمِ بدكار گِرفتارِ ازوا موشه.

⁹ آدمِ خُدا نَشِناس قد توره بد خُو همسايه خُو ره تَباه مونه،

مگم آدمای صادق از دانايى خُو نجات پيدا مونه.

۱۰ از کامیابی آدمای عادل، تمام شار خوشی مونه،

و از مُردونِ آدمای شَریر، مردُم از خوشحالی چیغ

میزنه.

۱۱ از بَرکتِ مردُمِ راستکار، شار تَرَقی کده باله موره،

مگم از توره بَدکارا شار بیرو موشه.

۱۲ آدمِ بے عقل همسایه خُو ره حَقیر حساب مونه،

مگم آدمِ دانا زبون خُو ره میگیره.

۱۳ آدمِ چُغل رازِ دیگر و ره افشا کده موره،

مگم آدمِ بااعتبار راز ره دِ دل خُو نگاه مونه.

۱۴ دَ جای که رهبری-و-مشوره موجود نبشه، مردُم سُقوط

مونه،

مگم مشوره دهنده که کلو بشه، پیروزی-و-سلامتی

پیدا موشه.

۱۵ کسی که بلده آدم ناشناس ضامن شنه، حتماً نقصان

مینگره

و کسی که ضمانت کسی ره نکنه، او محفوظ

مومنه.

۱۶ خاتون مهربو صاحب عزت-و-احترام موشه،

مگم آدمای زور تو دارایی ره حاصل مونه.

۱۷ آدم مهربو د خود خو فایده میرسنه،

مگم آدم ظالم د جان خو ضرر.

۱۸ آدم شریر مزد فریبنده-و-باطل ره حاصل مونه،

لیکن آدمی که نیکی ره تیت مونه، او اجر خوبی خو

ره مینگره.

۱۹ رقی که نیکی-و-صداقت انسان ره طرف زندگی

مویه،

امو رقم هر کسی که از بدی پیروی کُنه او سُون طرفِ
مرگ رَبی آسته.

۲۰ خُداوند از آدمای کَجَرَو-و-بَدَنِیت نَفَرَت دَرَه،

مگم از آدمای نیکوکار خوش-و-راضی آسته.

۲۱ باور کُو که آدمِ بَدکار جَزَا مینگره،

لیکن اولادِه آدمای راستکار از جَزَا نجات پیدا مونه.

۲۲ حَلِقَه طِلایی دَ بِنی خُوک

و نُوربندی دَ خاتونِ بے سَلیقَه، بے معنی یه.

۲۳ آرزوی آدمای نیک اونا ره دَ خوشبختی میرسنه،

مگم غَضَبِ خُدا اُمیدِ بَدکارا ره نابود مونه.

۲۴ کسی آسته که سَخاوتَمندانه میدیه و او کَلوترِ حاصل

مُوکُنه،

و کسِ دِیگه آسته که پگ شی ره بلده خود خو نگاه
مونه، ولے باز ام محتاج موشه.

^{۲۵} آدمِ سخی دولت مند موشه،

و کسی که دیگر و ره سیر آو کُنه، خود شی ام سیر آو
موشه.

^{۲۶} کسی که غله ره بلده سود نگاه مونه، مردم او ره نالت
مونه،

مگم برکت د بله کسی آسته که غله ره سودا مونه.

^{۲۷} کسی که د جستجوی نیکی بشه، او رضایتِ خدا و بنده
ره حاصل مونه،

لیکن آدمی که د پشتِ بلا میگرده، بلا د سر شی
مییه.

^{۲۸} کسی که د دارایی خو تکیه مونه، او ناکام موشه،

مگم مردمِ راستکار مثلِ بلگِ درختِ آلی سوز مونه.

آدمی که خانواده خوره د رنج-و-زحمت میندزه، حاصل
از او شخص باد آسته،

و آدم جاهل نوکر آدم دانا موشه.

ثمر آدم نیک مثل درخت حیات آسته،

و کسی که جان دیگر و ره د راه راست کش مونه، او
دانا یه.

اگه آدم صادق اجر خوره د ای دنیا مینگره،

پس آدم بدکار و گناه کار چیقس کلوتر جزا مینگره!

۱۲ کسی که پند-و-نصیحت ره دوست دشته بشه
دانایی ره ام دوست دره،

و کسی که از اصلاح شدو نفرت دشته بشه، او
بے عقل آسته.

آدم نیک رضای خداوند ره حاصل مونه،

مگم کسی که نقشه بد میکشه، خداوند او ره محکوم

مونه.

۳ انسان از بدی-و-شرارت استوار نموشه،

مگم ریشه آدم صادق هرگز کنده نموشه.

۴ خاتون خوب تاج سر شوی خو آسته،

مگم خاتون بے حیا، رقم شاریدگی د استغونای شوی

خو آسته.

۵ فکرای آدمای نیک راست-و-دُرست آسته،

مگم مشوره های مردم شریبر پُر از فریب-و-نیرنگ.

۶ تورای آدمای بدکار باعث خون ریزی موشه،

مگم نقل راستکارا باعث نجات.

۷ بدکارا سرنگون شده از بین موره،

لیکن خانہ آدمای نیک پایدار مومنہ.

۸ انسان د اندازہ هوشیاری خو صفت موشه،

مگم کسی که فکر شی کج آسته، شرمنده موشه.

۹ بهتر آسته که یگ نفر حقیر-و-فقیر معلوم شنه، ولے نوکر

دشته بشه

نسبت دزی که خود ره کته نشو بدیه و نان خوردون

خو ره ام ندشته بشه.

۱۰ آدم عادل د فکر جان حیوان خو آسته،

مگم آدمای شریب حتی رحم کدون شی ام ظلم آسته.

۱۱ کسی که د زمین خو کشت-و-کار موکنه، او از نان سیر

موشه،

مگم کسی که د پشت چیزای بے فایده میگرده، آدم بے

عقل آسته.

۱۲ شخصِ بدکار چیم شی د وُلجِه مردُم شَرِیر مَندِه،

لیکن ریشِه آدمای صادق پُر ثَمَر آسته.

۱۳ آدمِ خراب د دامِ بدگویی خُو گِرِفَتار مُوشه،

مگم آدمِ صادق از مُصِیبت نِجات پیدا مُونه.

۱۴ انسان از نتیجِه توره خُو خُوبی مینگره

و دِستای زحمت کشِ انسان دز شی فایده میرسنه.

۱۵ راهِ آدمِ جاهل د نظرِ خود شی دُرُست آسته،

مگم آدمِ دانا د نصیحتِ دیگر و گوش میدیه.

۱۶ قارِ آدمِ جاهل یگ دم معلوم مُوشه،

مگم آدمِ هوشیار توهین-و-تحقیر ره نادیده میگیره.

۱۷ شاهدِ راستگوی صداقت ره ظاهر مُونه،

مگم شاهدِ دروغگوی فریب ره.

^{۱۸} تورای بعضی کسا مثلِ ضربه شمشیر آسته،

مگم زیونِ آدمای دانا شفا بخش.

^{۱۹} توره لب های راستگوی تا ابد پایدار مومنه،

مگم زیونِ دروغگوی فقط یگ لحظه عمر دَره.

^{۲۰} فکرِ آدمای منافق پُر از چال-و-نیرنگ آسته،

مگم کسای که بلده صلح-و-آرامش مشوره میدیه،

خوشی مینگره.

^{۲۱} د آدمای صادق هیچ بدی نمیرسه،

لیکن بدکارا پُر از جنجال-و-مشکلات آسته.

^{۲۲} خداوند از آدمای دروغگوی بد موبره،

مگم از شخصِ نیکوکار راضی آسته.

^{۲۳} آدمِ هوشیار دانش خوره آشکار نمونه،

مگم دلِ آدمای ابله جهالتِ ازوا ره معلومدار مونه.

دستِ زحمتکش، انسان ره حاکم جور مونه،^{۲۴}

مگم ثمبلی او ره د نوکری میندزه.

غم-و-غصه، دلِ انسان ره میده مونه،^{۲۵}

مگم توره خوب-و-نرم او ره خوشحال مونه.

آدم نیک د دوست خو هدايت میده،^{۲۶}

مگم بدکارا مردم ره طرف گمراهی موبره.

آدم سست حتی شکار کدگی خو ره کباب نموکنه،^{۲۷}

مگم کوشش-و-تلاش بلده انسان گنج قيمت بای آسته.

راه نیکی-و-صداقت، راه زندگی آسته^{۲۸}

که د مسير ازو مرگ وجود ندره.

۱۳ باچه هوشيار نصيحتِ آتِه خو ره ميشنوه،

مگم آدم لوڏه سرزنش ره قبول نمونه.

۲ از ثمرِ دان خو انسان فايده ميگيره،

مگم آرزوي خيانتكارا ظلم كدو آسته.

۳ شخصي كه زيون خو ره نگاه كنه جان خو ره حفظ مونه،

مگم كسي كه لب هاي خو ره ناسنجيده واز كنه تباه

موشه.

۴ آدم خاوشيله آرزو مونه، و له چيزي حاصل نمونه،

مگم آدم زحمتكش خوب سير موشه.

۵ شخص نيك از دروغ گفتو بد موبره،

مگم آدم بدكار شرمنده و رسوا موشه.

۶ صداقت، كساي ره كه د راه راست سم آسته، حفاظت

مگم گناه، آدم گناه کار ره از بین موبره.

۷ یگو کس خود ره دولت مند نشو میدیه، مگم د حقیقت هیچ

چیز ندره،

وله یگو کس دیگه خود ره غریب نشو میدیه، مگم

مال-و-دولت کلو دره.

۸ ثروت انسان میتنه جان شی ره از خطر نجات بدیه،

مگم آدم غریب از کس اخطار-و-تهدید نمیشنوه.

۹ چراغ آدمای نیک روشویه،

مگم چراغ بدکارا گل موشه.

۱۰ مغروری فقط نزاع-و-جنجال ره پیدا مونه،

لیکن شخصی که نصیحت ره قبول مونه دانا یه.

۱۱ مال-و-دولتی که از راه غلط پیدا شنه زود از دست

موره،

مگم نفری که د زحمت-و-کوشش جَم کُنه، دارایی شی

کلو شُده موره.

۱۲ اُمیدِ دیر رَس دِلِ انسان ره میده مونه،

مگم پوره شُدونِ یگ آرزو، بلده انسان مِثِلِ درختِ

حیات تازگی موبخشه.

۱۳ کسی که پند-و-نصیحت ره حقیر حساب مونه، خود ره

د مُشکلات میندزه،

مگم کسی که د حُکمِ خُدا احترام دَره، اَجْر خُو ره

میگیره.

۱۴ تعلیمِ آدمِ دانا چشمه حیات آسته

و انسان ره از دام های مرگ نجات میدیه.

۱۵ عقل-و-هُوشِ خُوبِ بلده انسان احترام د وجود میره

مگم راهِ خیانتِ کارا باعثِ تباهیِ خودون شی موشه.

^{۱۶} آدمِ هوشیار د هر کار سَنجش کده عمل مونه،

لیکن آدمِ بے عقل جهالتِ خو ره ظاهر مونه.

^{۱۷} قاصدِ بد د بلا گرفتار موشه،

مگم قاصدِ خوب باعثِ شفا موشه.

^{۱۸} فقر و شرمندگی د بله کسی مییه که نصیحت ره رد

مونه،

مگم کسی که سرزنش ره قبول مونه قابلِ احترام

آسته.

^{۱۹} آرزوی پوره شده د جانِ انسان شیرینی میدیه،

لیکن دست کشیدو از کارِ بد د نظرِ شخصِ ابله زشت

معلوم موشه.

^{۲۰} کسی که قد مردمای دانا بشینه دانا موشه،

مگم اَنډِيوَالِي قَد آدْمَاي بے عقل ضَرَر دَرِه.

^{۲۱} بَلَا دَامُونِگِيرِ گُناھکارا مُوشه،

مگم کاميابی نصیبِ آدْمَاي نیک-و-صادق.

^{۲۲} آدَم صَالِحِ حَتِي دَ نوسه های خُو ميراث ميله،

مگم مال-و-دَوْلَتِ گُناھکارا بلده آدْمَاي نیک ذخيره

مُوشه.

^{۲۳} زَمِينِ آدَمِ فقير کَلو حاصلِ ميديه،

مگم از بے انصافی حاصلِ ازو چور مُوشه.

^{۲۴} کسی که چوبِ اصلاحِ ره از باچه خُو دريغ مونه

أو از باچه خُو نَفَرَت دَرِه،

مگم کسی که اولاد خُو ره دوست دَرِه،

أو دَ فِکْرِ اصلاحِ کدون شی آسته.

آدم نیک از خوراکی که دره مُوخوره و سیر موشه،

لیکن کوره آدم بدکار گُشنه مومنه.

۱۴ خاتون هوشیار خانه خو ره آباد مونه،

مگم خاتون جاهل او ره قد دستای خود خو خراب

مونه.

۲ کسی که د راستی قدم باله مونه، او از خداوند ترس

مُوخوره،

لیکن کسی که د راه کج موره، او د خداوند

بے احترامی مونه.

۳ توره که از دان آدم جاهل بر موشه، بلده پشت ازو یگ

چوب جور موشه،

مگم تورای آدم دانا او ره حفاظت مونه.

۴ اگه گاو د گاوخانه نبشه، آخور صاف مومنه،

مگم از زورِ گاو آسته که حاصلِ کلو مُوشه.

^۵ شاهدِ راستگوی دروغ نَموگه،

مگم شاهدِ دروغگوی توره دروغ مُوگه.

^۶ آدمِ لَوډه دَ جُسْتُجویِ حِکمتِ آسته، مگم پيدا نَمیتنه،

دَ حالیکه بلده آدمِ دانا پيدا کدونِ حِکمتِ آسویه.

^۷ از آدمِ بے عقلِ دُوری کُو،

چون از لب های ازو علم-و-دانش پيدا نَموشه.

^۸ حِکمتِ آدمِ هُوشیارِ اینی آسته که راهِ خُو ره دَرکِ مُوکنه،

مگم جهالتِ مردُمِ بے عقلِ اونا ره بازی دده گمراه

مُونه.

^۹ آدمایِ جاهلِ دَ سرِ قُربانیِ ریشخندیِ مُونه،

مگم مردُمِ راستکارِ رضامندیِ خُدا ره حاصلِ مُونه.

١٠ تلخی انسان تنها د دل خود شی روش آسته

و خوشی انسان ام تنها د خود شی معلومه.

١١ خانه بدکارا چپه موشه،

لیکن خیمه آدمای راستکار آباد مومنه.

١٢ یگو راه آسته که د نظر انسان راست معلوم موشه،

مگم عاقبت ازو راه، مرگ آسته.

١٣ حتی د غیت خنیدو امکان دره که دل انسان غمگین

بشه،

مگم وختیکه خنده خلاص موشه، غم د جای خو باقی

مومنه.

١٤ آدمی که گمراه موشه نتیجه گمراهی خو ره مینگره،

وله آدم خوب اجر خوبی خو ره مینگره.

۱۵ آدم سادهدل هر توره ره باور موكنه،

ليكن آدم هوشيار قدم هاي خوره سنجيده باله مونه.

۱۶ آدم دانا احتياط مونه و از بدی دوری مونه،

مگم آدم بے عقل از روی غرور خو بے پروایی موكنه.

۱۷ آدم تندخوی کارای جاهلانه مونه،

و از آدم دسيسه گر مردم نرفت دره.

۱۸ جهالت نصیب مردم نادو آسته،

ليكن علم-و-معرفت مثل تاج د سر آدمای هوشيار.

۱۹ بدکارا عاقبت د آدمای نیک احترام مونه،

و شریرا آخر رفته د دم درگه های آدمای نیک-و-صادق

سر خم مونه.

۲۰ از آدم مفلس حتی همسایه شی ام نرفت دره،

مگم دولت‌مند دوستای کلو دره.

کسی که همسایه خوره حقییر حساب کُنه، گناه‌کار

آسته،

لیکن نیک د بخت کسی که د غریبا رحم دشته بشه.

آیا کسای که نقشه های بد د دل خو میکشه، گمراه

نموشه؟

لیکن کسای که نیت خوب دشته بشه، رحمت و

وفاداری مینگره.

از هر زحمت فایده مینگری،

مگم تورای بے فایده باعث ناداری موشه.

مال-و-دولت آدمای دانا تاج سر شی آسته،

مگم نشانی آدمای بے عقل جهالت شی.

شاهد راستگوی جان مردم ره نجات میدیه،

مگم شاهدِ دروغگوی دَ مردُم خیانتِ مونه.

ترس از خُداوند بلده یگ آدم تکیه‌گاهِ محکم آسته ^{۲۶}

و بلده اولادای شی ام یگ پناه‌گاه.

ترس از خُداوند چشمه حیات آسته ^{۲۷}

که انسان ره از چنگِ مرگ دُور نِگاه مونه.

بُزرگی پادشاه از کلو بُودونِ مردُم آسته، ^{۲۸}

مگم بَدونِ رعیتِ یگ پادشاه نابود موشه.

کسی که زود قار نَشنه آدمِ هوشیار آسته، ^{۲۹}

مگم آدمِ تَندهوی جهالت خُو ره نشو میدیه.

دِلِ آرام دَ زندگی جان موبخشه ^{۳۰}

مگم کینه دِلِ باعثِ شاریدگی استغونا موشه.

کسی که دَ غریب ظلم مَوکنه دَ حقیقت دَ پیدا کُننده ازو ^{۳۱}

و کسی که د آدم مفلِس مهربانی کُنه خُدا ره اِحْتِرام

مونه.

^{۳۲} بدکار از خاطرِ بدی خُو سرنگون موشه،

لیکن آدم نیک حتی که بُمَره یگ پناه‌گاه بلده خُو دَره.

^{۳۳} آدمای فامیده حکمت ره د دل خُو نگاه مونه،

حتی آدمای ابله ام ای ره موفامه.

^{۳۴} نیکی-و-صداقت یگ ملّت ره سربلند مونه،

لیکن گناه یگ قوم باعثِ رسوایی شی موشه.

^{۳۵} پادشاه از خادمِ هوشیار خوش شی مییه،

ولے کسی که کارای شرم‌آور مونه، د قار-و-غَضَب

شی گرفتار موشه.

۱۵ جوابِ مُلایمِ قار-و-غَضَبِ رِه تا مِیْشَنَه،

مگم تورِه سخت خَشَمِ اِنسان رِه کلو مُونه.

۲ زبونِ اَدَمِ دانا عِلْم-و-مَعْرِفَتِ رِه قابِلِ قَبُولِ جورِ مُونه،

مگم از دانِ اَدَمایِ جاهِلِ حَمَاقَتِ بُرِ مُوشه.

۳ تمامِ جایِ ها دَ پِیشِ چِیمِ خُداوندِ اَسْتَه

و اُو مُردُمِ خُوبِ و بَدِ رِه تَشْخِیصِ مُونه.

۴ زبونی که سَلامَتی دَ و جُودِ مِیره، مِثْلِ یِگِ دِرِختِ حَیاتِ

اَسْتَه.

مگم زبونِ فِرِیبِکارِ رُوحِ اِنسانِ رِه مِیدِه مُونه.

۵ اَدَمِ جاهِلِ نَصِیْحَتِ اَتِه خُو رِه خارِ حِسابِ مُونه،

لیکِن شَخْصِ هُوشِیارِ پَند-و-سَرزَنشِ رِه قَبُولِ مُونه.

۶ دَ خانِه اَدَمِ نِیکِ مال-و-دَوْلَتِ کَلو اَسْتَه،

لیکن عایدِ شخصِ بدِ زحمت-و-جنجالِ دز شی پیدا

مُونه.

لب های آدمای دانا علم-و-معرفت ره تیت مُونه،

مگم دلِ آدمای بے عقل اُطور نییه.

خداوند از قربانی بدکارا نَفرتِ دَره،

لیکن از دُعایِ مردُمای نیک خوش شی مییه.

خداوند از راه-و-طریقِ آدمِ بدکار بد مُوبره،

مگم اُو پیروِ راستی ره دوستِ دَره.

کسی که راهِ راست ره ایله کنه، جزای سخت دَ اِنْتَظار

شی آسته

و کسی که از اصلاح شُدو نَفرتِ دَشته بشه، اُو

مُومره.

اگه دوزخ و عالمِ مُردا دَ نظرِ خداوند برَملا یه،

پس دِلِ اِنْسَانِ چِيقَسِ کَلوَتَرَ دَزُو مَعْلُوْمَدَارِ اَسْتَه.

^{۱۲} اَدَمِ لَوُدَه سِرزَنِش-و-تَنبِيَه رَه خُوش نَدَرَه

و پيشِ اَدَمایِ دانا نَمورَه.

^{۱۳} دِلِ خُوش، چِهرَه رَه خُوشحالِ مُونَه،

مِگَم غَم-و-غُصَّه دِلِ رُوحِ اِنْسَانِ رَه پِژْمُرْدَه.

^{۱۴} دِلِ اَدَمِ دانا دَ تَلَاشِ دانايبِ اَسْتَه،

مِگَم دَانِ اَدَمایِ بے عَقْلِ خُودِ رَه اَز جِهَالَتِ سِيرِ مُونَه.

^{۱۵} تَمَامِ رُوزِ هَايِ زِنْدَگِيِ مَرْدُمِ بَدَبَخْتِ سِرَاَسِرِ پُرِ اَز جِنْجَالِ

اَسْتَه،

مِگَم دِلِ خُوش، زِنْدَگِيِ شِيِ مِثْلِ مِهمَانِيِ دَايميِ اَلِيِ

اَسْتَه.

^{۱۶} مَالِ-و-دَوْلَتِ كَمِ قَدِ تَرَسِ خُداوندِ بَهِتَرِ اَسْتَه

نِسْبَت دَ دارایی کَلونی که قد جنجال-و-تَشویش

یگجای بَشه.

^{۱۷} نان-و-پیاز دَ جای که مُحَبَّت بَشه بهتر آسته

نِسْبَت دَ گوشتِ گاو که قد نَفَرَت قتی بَشه.

^{۱۸} آدمِ تَنَدخوی جنجال پَیدا مَوکُنه،

مگم آدمِ باصبر-و-خَوَصِلَه جنجال ره قُوی مونه.

^{۱۹} راهِ آدمِ سُسْت قد خار پوَشَنده یه،

مگم راهِ دُرُسْتکارا آوار آسته.

^{۲۰} باچه دانا آتِه خُو ره خوشحال مونه،

مگم آدمِ بے عقل آبه خُو ره پوزخند مِیَزنه.

^{۲۱} آدمِ کم عقل از لَوڈه گی خوشی حاصِل مونه،

لیکن آدمِ فامیده دَ راهِ راست قَدَم میله.

۲۲ نقشه که بدونِ مشوره کشیده موشه ناکام مومنه،

لیکن مشاورای کلو باعث کامیابی موشه.

۲۳ انسان وختیکه جواب خوب میدیه ازو لذت موبره،

و توره که د جای شی گفته شنه، چیقس خوب آسته!

۲۴ راه حیات، آدم دانا ره سون باله موبره

و نميله که او د عالم مردا بوره.

۲۵ خداوند خانه آدمای مغرور ره از بین موبره،

لیکن پلوان زمین خاتون بیوه ره ثابت نگاه مونه.

۲۶ خداوند از نقشه های بد نفرت دره،

لیکن از توره های پاک-و-خالص خوش شی مییه.

۲۷ کسی که د پشت فایده ناحق میگرده د خانواده خو نقص

میرسنه،

مگم کسی که از رشوت بد شی مییه، عمر ازو دراز

موشه.

۲۸ آدم نیک-و-صادق پیش از جواب ددو فکر مونه،

لیکن از دان بدکارا چیزای خراب بر موشه.

۲۹ خداوند از بدکارا دوری مونه،

لیکن او دعای آدمای نیک-و-صادق ره گوش مونه.

۳۰ نور چیمای دل ره خوش مونه،

و خبر خوش استغونا ره تازه و سالم نگاه مونه.

۳۱ کسی که سرزنش زندگی بخش ره قبول کنه،

از جمله آدمای دانا حساب موشه.

۳۲ کسی که پند-و-نصیحت ره رد مونه،

او د جان خود خو ریشخندی مونه،

لیکن کسی که سرزنش ره قبول مَوکُنه

دِلِ ازو دانا موشه.

^{۳۳} ترس خُداوند دَ اِنسان حِکمت یاد میدیه،

و فروتنی، عِزّت و اِحْتِرام ره دَ وِجُود میره.

۱۶ ^۱ اَندیشه ها-و-خیالاتِ دِلِ اِنسان مرْبُوط دَ خود شی

موشه،

مگم نتیجه آخری از جانبِ خُداوند آسته.

^۲ تمام راه های اِنسان دَ نظَرِ خود شی پاک آسته،

لیکن نِیّت های شی دَ خُداوند معلومه.

^۳ کارای خُو ره دَ خُداوند تسلیم کُو

و نَقشه های تُو کامیاب موشه.

^۴ خُداوند هر چیز ره بَلدِه مقصد خُو خَلق کده،

و امی رقم آدمِ بدکار ره ام بلده روزِ جزا.

^۵ خُداوند از آدمای مغرور بد مُوبره،

و یقیناً اونا بے جزا نمومنه.

^۶ دَ وسیله رحمت و راستی گناه بخشیده مُوشه،

و ترسِ خُداوند انسان ره از بدی دُور نگاه مُونه.

^۷ وختیکه خُداوند از یگ نفر راضی بشه،

حتی دُشمنای شی ام قد شی صلح-و-آشتی مُونه.

^۸ مالِ کم که از راهِ صداقت-و-انصاف پیدا شده بشه بهتر

آسته

نسبت دَ عایدِ کلونِ که از راهِ بے انصافی پیدا شده

بشه.

^۹ انسان راه های خُو ره خود شی دَ دلِ خُو میسنجه،

مگم تنها خُداوند آسته که قَدمای شی ره اُستوار نِگاه

مُونه.

۱۰. اَمِرِ پادشاهِ رَقْمِ وَحیِ اِلهیِ وَریِ آسته

و دان شی دَ قضاوتِ کدو نَبایدِ اِشتباهِ کنه.

۱۱. تَرارُو و سَنگایِ دُرُستِ مَرَبُوطِ دَ خُداوندِ آسته

و پِگِ سَنگایِ خَلطهِ کارِ اَزو یه.

۱۲. عَمَلِ بَدِ دَ نَظَرِ پادشاهِ ها زِشتِ مَعْلُومِ مُوشه،

چراکه تَخْتِ پادشاهیِ شی تَوَسُطِ عَدالتِ اُستوارِ آسته.

۱۳. پادشاهِ از زِبونِ نیکِ-و-صَادِقِ خوشِ شی مییه

و آدمِ راستگویِ ره دوستِ دَره.

۱۴. غَضَبِ پادشاهِ مِثْلِ قاصِدِ مَرگِ آسته،

لیکنِ آدمِ دانا قار شی ره تاه مِیشتنه.

۱۵ دَ نُوْرِ رُوِي پادشاهِ زِنْدَگِي آسْتَه،

و رِضَايَتِ اَزُو مِثْلِ اَوُرِ بَهارِ اَلِي يَه كَه بارانِ رَحْمَتِ

ميره .

۱۶ حاصِلِ كَدونِ حِكْمَتِ اَز طِلايِي خالِصِ كَدَه بَهِتَرِ آسْتَه

و پيدا كَدونِ دانايِي اَز نُقْرَه كَدَه بالهْتَرَه .

۱۷ راهِ آدْمايِ راسْتِكارِ اَز بَدِي دُوْرَه؛

و هَر نَفِرِ كَه راهِ دُرُسْتِ رَه اِنْتِخابِ كُنَه، اُو جانِ خُوْرَه

حَفْظِ مُونَه .

۱۸ عاقِبَتِ كِبَرِ-و-غُرورِ تِباھيِ آسْتَه

و عاقِبَتِ دِلِ مَغْرورِ سُقُوْطِ .

۱۹ بَهِتَرِ آسْتَه كَه آدَمِ بَے كِبَرِ بَشَه و قَدِ غَرِيباِ بَشِيْنَه

نِسْبَتِ دَزيِ كَه دَ وُلْجِه نَفْرايِ مَغْرورِ شَرِيْگِ شُنَه .

۲۰ کسی که یگو عمل ره حکیمانہ انجام میدیہ، او کامیاب

مُوشه،

و کسی که د خداوند توکل کنه نیک بخت مُوشه.

۲۱ آدم فامیده ره مردم از روی دانایی شی مینخشه

و پندای شیرین ازو تاثیر خوب دره.

۲۲ عقل بلده صاحب خو چشمه حیات آسته،

مگم آدمای جاهل جزای جهالت-و-نادانی خو ره

مینگره.

۲۳ دل آدم دانا د وخت توره گفتو لب های شی ره هدایت

مونه

و تعلیمی که او میدیہ، فایدمند-و-پرتاثیر آسته.

۲۴ تورای خوب رقم عسل وری

بلده جان شیرین

و بَلَدِه اسْتُغَوْنَا شَفَا بَخْشِ اسْتَه.

۲۵ یگو راه آسته که دَ نَظَرِ اِنْسَانِ رَاسْتِ مَعْلُومِ مَوْشِه،

مگم عاقبتِ ازو راه، مَرگِ آسته.

۲۶ نَفْسِ کَارگَرِ اَوْ رِه وَا دَارِ دَ کَارِ مُونِه

و گُشَنگِی کُورِه شِی اَوْ رِه مَجْبُورِ مُونِه.

۲۷ اَدَمِ خَرَابِ نَقْشِه شَیْطَانِی مِیکْشِه

و توراى شى رقمِ آتِشِ اَلّی سوزنده يه.

۲۸ شَخْصِ بَدِ نِیْتِ جَنْجَالِ پِیْدَا مُوکْنِه

و اَدَمِ چُغَلِ دُوسْتَا رِه اَزِ یِگْدِیگِه شِی جَدَا مُونِه.

۲۹ اَدَمِ ظَالِمِ هَمْسَايِه خُو رِه بَا زِی مِیْدِیِه

و اَوْ رِه دَ رَاهِ غَلَطِ رَهْنُمَايِی مُونِه.

۳۰ کَسِی کِه قَدِ چِیْمَايِ خُو رَمُوزِ مُونِه، اُوخْتِه اَوْ نَقْشِه بَدِ

و کسی که لب-و-دندون خُو ره میخیه، اُو شرارت خُو
ره تکمیل مونه.

^{۳۱} موی سفید نشانی پیری-و-بزرگی آسته

که یگ آدم دَ وسیله عمل-و-رفتار نیک خُو دَ دست
میره.

^{۳۲} کسی که دیر قار شنه از مردِ جنگره بهتر آسته،

و کسی که خود ره اداره کُنه، از آدمی که یگ شار ره
دَ قبضه خُو گرفته، باله تره.

^{۳۳} پشک دَ دامو اندخته موشه،

مگم هر فیصله از جانبِ خداوند آسته.

۱۷ نانِ خُشک دَ آرامی بهتر آسته

نَسَبَتَ دَ نَانَ مِهْمَانِي كَه دَ خَانِه پُر از جَنگ-و-شور

بَشَه .

۲ غُلامِ دانا دَ سِرِ باچِه شرمگي بادار خُو حُكمراني مُونه

و دَ ميراثِ براراي ازو ام شريگ مُوشه .

۳ طِلا و نُقره ره آتِشِ كوره آزمائشِ مُونه

و دِلِ اِنسان ره خُداوند .

۴ آدمِ بَدكار دَ گَبِ هاي گُناهكارا گوشِ ميديه؛

آدمِ دروغگوي دَ زبونِ دروغگوي .

۵ كسي كه دَ بِلِه آدمِ غَرِيبِ رِيشخندي مُونه دَ حَقِيقَتِ او

خالقِ ره تَوَهِينِ مُونه،

و هر كسي كه از غَم-و-بَدبختي ديگرو خوش مُوشه،

بِه جَزَا نَمُومَنه .

۶ تاجِ اِفْتِخارِ آدمایِ پيرِ نوسهگونِ شيِ اَسْتَه

و تاجِ اِفْتِخَارِ اَوْلَادِ اَتَهْ گونِ شِی .

^۷ توره موَدَبَادانه دَ اَدَمِ کُنْدُذَهْنِ سَمِ نَمِییه،

و نه ام گبِ دروغِ دَ دانِ یگِ اَدَمِ شَرِیْف .

^۸ رِشَوْتِ دَ نَظَرِ رِشَوْتِ دِهِنْدَه مِثْلِ دانه قِیْمَتْبایِ اَسْتَه؛

دَ هَرِ طَرْفِ کِه صَاحِبِ شِی رُخِ مُونَه کارِ شِی پُوره

مُوشَه .

^۹ کِسی کِه خَطَا هَایِ دِیگَه کَسِ رَه پُوشِ مُونَه، مُحَبَّتِ دَ

و جُودِ مِیره،

مگمِ اَدَمِی کِه اَوْنَا رَه بَرَمَلَا مُونَه، دُوسْتایِ نَزْدِیْکِ رَه

ازِ یگِ دِیگَه شِی جِدا مُونَه .

^{۱۰} تَاثِیْرِ یگِ نَصِیْحَتِ دَ اَدَمِ دَانَا کَلَوْتَرِ اَسْتَه

نِسَبَتِ دَ صَدِ ضَرْبِه شَلَّاقِ دَ اَدَمِ بَیْ عَقْلِ .

^{۱۱} اَدَمِ بَدْکَارِ فِقْطِ دَ جُسْتُجُویِ فِتنَه اَنْدَخْتو یَه،

ازی خاطر قاصِدِ ظالمِ بلدهِ مَجازاتِ کدون شی رَبی

مُوشه .

۱۲ رُوی دَ رُوی شُدو قد خِرسِ ماده که از چُوجه های خُو

جدا شُده بَشه بَهرتر آسته

نِسبَت دَ رُوی دَ رُوی شُدو قد آدمِ بے عقل که گِرفتارِ

بے عقلی بَشه .

۱۳ کسی که دَ عَوَضِ خُوبی بَدی مُونه ،

بِلا از خانِه شی دُور نَمُوشه .

۱۴ شُروع کدون جنجالِ مِثِلِ واز کدون بَندِ آو وری آسته؛

پس جنجالِ ره قُوی کُو پیش ازی که دَ دعوا بَرسه .

۱۵ آدمِ بَد که بے گُناه حِسابِ شُنه

و آدمِ صَادِقِ که ناحقِ محکُومِ شُنه

خُداوند از هر دُوی ازی عملِ نَفَرَتِ دَره .

۱۶ چرا بلده خريدونِ حكمت دَ دِستِ آدمِ بے عقل پيسه دده

شنه،

دَ حالیکه او هيچ نَميخايه عقل ره حاصل كُنه؟

۱۷ دوستِ واقعي دَ هر غيت دوستي مونه،

و برار بلده روزاي تنگ دِستي پيدا شُده.

۱۸ فقط آدمِ كم عقل قول ميديه

و ضامنِ يگو كسِ ديگه موشه.

۱۹ كسي كه خطا ره دوست دَره جنجال ره دوست دَره،

و كسي كه درگه خُو ره بلند و با شِكوه جور كُنه، دَ

سُراغِ تباهي خُو آسته.

۲۰ آدمِ بد نيتِ كامياب نَموشه،

و كسي كه دروغگوي بَشه دَ بلا گِرفتار موشه.

۲۱ باچه بے عقل سرمایہ غم-و-غصہ آتہ خو آستہ،

و آتہ یگ باچه کُنڈِذِهن خوشحالی ره نَمینگره.

۲۲ خوشی دل رقم دوا آلی شفا دهنده یه،

لیکن روح پژمُرده استغونا ره خُشک مونه.

۲۳ آدم بدکار تاشکی رشوت میگیره

و مانع راه های عدالت موشه.

۲۴ آدم دانا حکمت ره د پیش روی خو مینگره،

مگم چیمای آدم بے عقل بے مقصد سراسر دُنیا ره توخ

کده ربی آستہ.

۲۵ باچه بے عقل باعث رنج-و-اذیت آتہ خو موشه،

و باعث تلخی امزو خاتو که او ره د دُنیا اُورده.

۲۶ جریمه کدونِ آدم نیک-و-صادق خوب نییہ

و نه ام قمچی زدو د آدمای شریف از خاطر شرافت

شی.

آدم^{۲۷} دانا زیاد توره نموگه

و آدم فامیده آرام و باصبر آسته.

حتی^{۲۸} آدم جاهل اگه چپ بشینه، مردم او ره دانا حساب

مونه،

و کسی که دان خو ره بگیریه، آدم فامیده معلوم

موشه.

۱۸ آدم خودخاه خود ره از دیگر و جدا مونه

و د ضد حکمت-و-دانایی دیگر و آسته.

آدم^۲ بے عقل از دانایی خوش شی نمیه

و فقط دوست دره نظریه دل خود خو ره نشو بدیه.

نتیجہ کارِ بدِ بے آبرویی آستہ^۳

و نتیجہ کارِ شرمِ آورِ رسوایی .

تورایِ انسانِ رقمِ اوِ چُقُورِ آلی آستہ^۴

و چشمہِ حکمتِ رقمِ اوِ جویِ وریِ جاری .

رُویِ دَدو دَ آدمِ بدکارِ خُوبِ نییہ^۵

و نہ امِ پایمالِ کدوِنِ حقِ آدمِ بے گُناہ .

تورایِ آدمِ بے عقلِ بلدہِ شیِ جنجالِ پیدایِ مُونہ^۶

و دانِ شیِ لَتِ خوردوِ ره کُویِ مُونہ .

تورایِ آدمِ بے عقلِ باعثِ تباهیِ شیِ موشہ^۷

و لبِ هایِ ازوِ بلدہِ جانِ شیِ رقمِ دامِ وریِ آستہ .

تورایِ آدمِ چُغُلِ رقمِ لُغمہِ هایِ نانِ مزہدارِ آستہ^۸

کہ دَ شوقِ کَلوِ قُورتِ موشہ و دَ وجودِ انسانِ مومَنہ .

کسی که دَ کار سُستی-و-ٹمبلی مُونه

برارِ آدمِ بیروکارِ حسابِ مُوشه.

نامِ خُداوندِ یگِ بُرجِ محکمِ آسته؛

که آدمِ صادقِ دیده کده دَ مَنه ازو پناهِ مُوبره.

پناه‌گاهِ دَوْلَتَمندا، مال-و-دَوْلَتِ ازوا آسته؛

اونا گُمانِ مُونه که مال-و-دَوْلَتِ مِثلِ دیوالِ بلند، ازوا

نِگاه‌بانیِ مُونه.

پیشِ ازی که انسانِ سُقوطِ کُنه، کِبرِ دَ دِلِ شیِ پیدا

مُوشه،

ولے فروتنیِ باعِثِ سرِبلندی-و-عِزَتِ مُوشه.

کسی که پیشِ از شنیدونِ یگِ توره جوابِ میدیه

ای بے عقلی و بے ادبی شی ره نشو میدیه.

۱۴ روحِ اِنسانِ مِیتنه که اُو ره دَ وختِ ناجوری قُوت
بُبخشه،

مگم روحِ ناأُمید شُده ره کی تَحْمَلِ مِیتنه؟

۱۵ دِلِ اَدمِ دانا معرفتِ ره حاصلِ مُونه،

و گوشِ اَدمایِ هُوشیارِ عِلْمِ ره جُسْتُجوِ مُونه.

۱۶ تُحفه-و-بَخْشِشِ بَلَدِه اِنسانِ یگِ راهِ ره وازِ مُونه

و اُو ره دَ پِیشِ اَدمایِ مُهْمِ مِیرسنه.

۱۷ دَ یگِ محکمه کسی که اوّلِ توره مُوگیه، توره شی
دُرُستِ معلومِ موشه،

لیکنِ ای تا زمانی اَسْتِه که جَانِبِ مُقَابِلِ شی دَلِیلِ های
خُوره نَکُیِه.

۱۸ پِشکِ جنجالِ ره خاوِ مِیدیه

و نِزاعِ ره از بَینِ اَدمایِ زورْتُو گُمِ مُونه.

۱۹ رام کدونِ دِلِ بَرارِ رَنجِيدِه، سخت‌تر از گِرِفْتونِ يِگِ شار
قَوِي آسْتِه؛

جَنجالِ رَقْمِ دِيوالِ پَخْسَه‌اي يِگِ قَلْعَه وَرِي دَ بَيْنِ دُو
نَفَرِ جَدايِي دَ وَجُودِ مِيرِه.

۲۰ دِلِ اِنْسَانِ از ثَمَرِ دَانِ شِي سِيرِ مَوْشِه
وَ از حاصِلِ لَبِ هَايِ شِي راضِي.

۲۱ زَنْدَگِي وَ مَرگِ اِنْسَانِ دَ اِخْتِيارِ زَبونِ شِي آسْتِه:

هَر ثَمَرِ كِه از زَبونِ شِي دَ وَجُودِ مِييِه، نَتِيجَه كُفْتارِ شِي
آسْتِه.

۲۲ كَسِي كِه خاتُو كُنِه، نِعْمَتِ پَيِدا مُونِه،

دَ حَقِيقتِ اُو رِضايِ خُداوندِ رِه حاصِلِ مُونِه.

۲۳ آدَمِ غَرِيبِ دَ عُدْر-و-زاري توره مَوگِه،

لِيكِنِ آدَمِ پُولدارِ زورگويِي مُونِه.

کسی که دوستای گلو دره، یگون ازوا شاید باعِثِ^{۲۴}
تباهی شی شنه،

مگم اوطور دوست ام آسته که از برار کده نزدیکتره.

۱۹ بهتر آسته که یگ آدم غریب بشه و د صداقت
زندگی کنه

نسبت دزی که بے عقل بشه و تورای زشت بگه.

غیرت بدون علم، خوب نییه^۲

و کسی که عجله کنه د خطا گرفتار موشه.

جهالت انسان، او ره گمراه موکنه،^۳

وله بعد ازو انسان قار کده خداوند ره ملامت مونه.

مال-و دولت د انسان دوستای گلو پیدا مونه،^۴

مگم غریبی حتی رفیق نزدیک ره از آدم جدا مونه.

٥ شاهدِ دروغگوی بے جزا نمونہ

و کسی کہ دروغ تیت کُنہ دوتا نَمیتنہ.

٦ غدر کسا کوشش مونه دَ پیش آدمِ کلان رُوی کُنہ،

و هر کس خوش دره که دوستِ آدمِ سخی بَشه.

٧ تمامِ برارایِ آدمِ مُحْتَاجِ ازو نَفَرَتِ دره

و دوستایِ شی ام ازو دُوری مونه.

و هر چند که آدمِ مُحْتَاجِ دَ غدر-و-زاری از پُشتِ ازوا

موره، اونا او ره قَبُولِ نَمونه.

٨ کسی که دانایی ره حاصلِ مونه جان خُو ره دوستِ دره

و کسی که قدرِ حِکمتِ ره میدَنه، او خوش بَخْت

مُوشه.

٩ شاهدِ دروغگوی بے جزا نمونہ

و کسی که تورِه دروغ ره تیت مونه تَباه موشه.

^{۱۰} خُوب نییه که آدم بے عقل دَ عیش-و-نوش زندگی کُنه،

یا ای که یگ غلام دَ سرِ بادارا حُکمرانی کُنه.

^{۱۱} عقل یگ آدم جَلوِ قار شی ره میگیره

و کسی که خطا های دیگر و ره نادیده میگیره، بزرگی

خُو ره نشو میدیه.

^{۱۲} قار پادشاه رقمِ غُرشِ شیر الی آسته،

مگم لُطف-و-مهربانی شی مثلِ شَبَنم دَ بله علف.

^{۱۳} باچه بے عقل بلای جانِ آته خُو آسته

و نِقِ نِقِ خاتونِ بانه طلب رقمِ چَقکِ دایمی وَری.

^{۱۴} خانه و دارایی از بابه کلونا دَ میراث مومنه،

مگم خاتونِ دانا نِعمتِ خُداوند آسته.

١٥ ټمبلی خاوِ غَوُوج ره دَ وِجُود ميره،

و آدمِ جُورِغَلِ گُشنه مومنه.

١٦ کسی که حُکمِ خُداوند ره نگاه کنه، دَ حقیقت او زندگی

خُو ره نگاه مونه

و کسی که او ره خار حساب کنه، مومره.

١٧ رَحْم کدو دَ یِگِ آدمِ غَرِيبِ مِثْلِ ازی آسته که یِگِ آدمِ دَ

خُداوند قرضِ بديه

و خُداوند اِحسان شی ره پس میدیه.

١٨ بچکيچای خُو ره تَرَبِيه کُو، چراکه اُمیدِ اِصْلَاحِ شُدونِ

ازوا آسته،

مگم هُوشِ خُو ره بَگِیر که اونا ره تَبَاهِ نَکُنِي.

١٩ آدمی که تَنَدخُوبِي مونه بیل که عاقبتِ خُو ره بِنِگره؛

اگه او ره خلاص کنی او امی کار خُو ره تَکْرار کده

د پند-و-نصیحت گوش بدی و از اصلاح شُدو بد نبر^{۲۰}

تا که بلده آینده دانا شنی.

انسان نقشه های کلو د دل خو دره،^{۲۱}

مگم تنها مقصد خداوند عملی موشه.

زینت انسان لطف-و-محبت شی یه،^{۲۲}

و آدم غریب از آدم دروغگوی کده بهتر آسته.

ترس خداوند د انسان زندگی میدیه؛^{۲۳}

کسی که از خداوند میترسه، سیر موشه و د هیچ بلا

گرفتار نموشه.

آدم ثمبل دست خو ره سون کاسه دراز مونه،^{۲۴}

ولے حتی لغمه ره سون دان خو آورده نمیتنه.

۲۵ آدمِ لَوْدَه ره قَمچى كوى كُو تاكه آدمِ نادو عِبَرَت بِييره،

شخصِ فامیده ره سرزنش كُو كه او فامیده تر شُنه.

۲۶ يگ باچه كه قد آته خُو بدرفتارى كُنه و آبه خُو ره از
خانه بُر كُنه،

او شرم و رسوايي ره دَ بار ميره.

۲۷ باچه مه، اگه از گوش كدونِ نصيحتِ دُورى كُنى،

باخبر بش كه از كلمه علم-و-دانش دُور شُده گُمراه

مُوشى!

۲۸ شاهدِ فاسد-و-خرابِ دَ سرِ عدالت ريشخندى مونه

و آدمای بدكار از گناه لِذتِ مُوبَره، رقمى كه يگ

لُغمه نان ره قُورت كُنه.

۲۹ قضاوت-و-جزا بلده ريشخندگرا تيار-و-آماده يه

و قَمچى بلده پُشتِ آدمای اَحَمَق-و-بے عقل.

۲۰ شرابِ انګورِ انسان ره ریشخند مونه و شرابِ قوی باعث جنجال موشه؛

هر کسی که معتاد شراب شنه، او دانا نیسته.

۲ قار پادشاه رقم غرش شیر الی آسته:

کسی که قار ازو ره بیره جان خو ره د خطر میندزه.

۳ دوری از جنجال عزت-و-سرافرازی یگ شخص ره نشو

میدیه،

مگم آدم جاهل زود جنگ مونه.

۴ آدم ثمبل زمین خو ره د موقع شی قلبه نمونه،

و د وخت حاصل هر چی تلاش مونه، چیزی د دست

شی نمیه.

۵ مقصد دل انسان رقم او زیر چاه الی آسته،

مگم آدم دانا میتنه که او ره بکشه.

٦ غدر کسا خود خُو ره وفادار فکر مونه،

مگم آدم قابلِ اعتماد ره کی پیدا میتنه؟

٧ آدم نیک د راستی-و-صداقت زندگی مونه

و اولادای شی بعد ازو خوش بخت موشه.

٨ پادشاه که د تختِ قضاوت میشینه،

قد چیمای خُو هر بدی ره از خوبی جدا مونه.

٩ کی گفته میتنه که ”ما دل خُو ره پاک نگاه کدیم،

و از خطا های خُو پاک شدیم؟“

١٠ سنگای ترازو و اندازه های که غلط بشه،

خداوند از هر دوی شی بد موبره.

١١ حتی یگ بچکیچه از رفتار خُو شنخته موشه

که اعمال شی پاک-و-دُرست آسته یا نه.

۱۲ گوش ره بلده شنیدو و چیم ره بلده دیدو،

هر دوی شی ره خداوند خلق کده.

۱۳ اگه خاو ره دوست دری، غریب موشی،

پس بیدار بش تا که از نان سیر شنی.

۱۴ خریدار مال د دکاندار موهه: ”بد آسته، بد آسته!“

و غیتیکه خریده دور رفت، موهه که ”آجب د جان

شی زدُم!“

۱۵ طلا و دانه ها غدر پیدا موشه،

مگم زیون پُر دانش مثل جواهرات قیمتبای، کم پیدا

یه.

۱۶ کسی که ضامن شخص بیگنه شده، کالای شی ره گرو

بگیر

و امو کالای شی ره مثل گرو نگاه کو، چرا که او

ضامینِ خاتونِ بیگنه شده.

۱۷ نانی که از راهِ دروغِ دِ دستِ مییه شیرین آسته،

مگم عاقبتِ شی کام ره تلخ مونه.

۱۸ نقشه های خُو ره دِ مشوره دیگرو بکش

و بدونِ هدایتِ دِ جنگ نرو.

۱۹ آدم چغزک رازهای دیگرو ره تیت مونه،

پس قد آدمِ کلوگوی ششت-و-برخاست نکو.

۲۰ کسی که آته و آبه خُو ره نالت کنه،

چراغ شی گل شده زندگی شی گور وری تریک موشه.

۲۱ میراثی که دِ آسانی دِ دست آمده بشه

دِ آخرِ برکت ندره.

۲۲ دِ دلِ خُو نگوی: "ما بدی ره قد بدی جواب میدم."

تَوَكَّلْ خُو رِه دَ خُداوند بُکُو و اُو تُو رِه نِجاتِ مِیدیه.

^{۲۳} خُداوند از سنگای نادرستِ تَرَاوُ بَد شی مِییه

و تَرَاوُهای غَلَطِ ام خُوب نِییه.

^{۲۴} راه های اِنسان رِه خُداوند تَعیینِ مُوکنه،

پس اِنسان چطور مِیتنه که خود شی رِه خُو رِه بُفامه؟

^{۲۵} کسی که اَبَلک-و-ناسنچیده نذر دَ گردون خُو بَگیره

اِمکانِ دَرِه که خود رِه دَ دامِ بِنَدَزِه.

^{۲۶} پادشاهِ دانا بَدکارا رِه از نیکوکارا جدا مُونه

و دَ آخِرِ بَدکارا رِه دَ زِیرِ چَرخی مِینَدَزِه که گَنَدُم رِه از

کاه جدا مُونه.

^{۲۷} وِجدانِ اِنسان چِراغِ خُداوند اَسْتِه،

که پَگِ رازهای تاشکی اِنسان رِه معلومدار مُونه.

۲۸ رَحْمَت و رَاسْتِي پادشاه، اَزُو حِفَاظَت مُوَكُّنَه

و تَخْتِ پادشاهی شی دَ وَسِيْلَه رَحْمَت پایداری مُوَمَنَه.

۲۹ شان-و-شَوکْتِ جَوَانَا قُوْتِ شی آسْتَه

و عِزَّتِ آدْمَايِ پِيْرِ مُوِي سَفِيْدِ شی.

۳۰ ضَرْبَه ها و زَخْمِ ها، دِلِ اِنْسَانِ رَه اَز بَدِي پَاکِ مُوَنَه،

و رَدَه ها ي شَلَّاقِ خَانِه دِلِ رَه سُتْرَه مُوَنَه.

۲۱ دِلِ پادشاه رَقْمِ آوِ جَوِي اَلِّي دَ دِسْتِ خُداوند آسْتَه،

هر طرف که بِخَايِه، اُو رَه هِدَايَتِ مُوَنَه.

۲ تمام راه های اِنْسَانِ دَ نَظَرِ خُودِ شی رَاسْتِ آسْتَه،

مَگْمِ خُداوند دِلِ اِنْسَانَا رَه اَزْمَايِشِ مُوَنَه.

۳ دَ نَظَرِ خُداوند کَارَايِ نِيکِ و بَااِنْصَافِ

از قُرْبانی کده زیادتَر قابِلِ قَبُولِ آسته.

^۴ چیمای مغرور و دِلِ پُرکِبر

هر دُوی شی کِشتِ آدمای بدکار آسته و گُناه حساب

مُوشه.

^۵ نقشه های آدمِ تَلاشگر دَزشی فایده میرسنه،

مگم عَجَله کدو باعِثِ غریبی انسان مُوشه.

^۶ مال-و-دولتی که از دروغ گُفتو دِست مییه،

رقمِ غُبارِ آلّی آسته که صاحبِ خُو ره طرفِ دامِ مرگ

میکشنه.

^۷ ظُلمِ آدمای بدکار اونا ره پای پاک تَباه مُونه،

چراکه اونا انصاف کدو ره رد مُونه.

^۸ راهِ آدمِ گُناهکار کَجِ آسته،

مگم اعمالِ آدمِ پاکِ راست .

زندگی کدو دَ یِگ گوښه بام بهتر آسته ^۹

از زندگی کدو قد خاتونِ جنجالی دَ یِگ خانه .

جانِ آدمِ بدکار بدی ره دوست دَره ^{۱۰}

و او دَ همسایه خو رَحْم نُمونه .

از دیدونِ جزای آدمِ ریشخندگر آدمِ نادو حکمت یاد ^{۱۱}

میگیره،

و آدمِ دانا از تربیه گرفتو صاحبِ معرفتِ موشه .

خدا عادل آسته و او خانه بدکار ره مینگره ^{۱۲}

و بدکارا ره دَ بلا گرفتار کده نابود مونه .

کسی که گوش خو ره از داد-و-فریادِ غریبا بند مونه، ^{۱۳}

او ام یِگ روز داد-و-فریاد مونه، مگم کس گوش

سَوغاتِ تاشکی آتِشِ قار ره تا میِشَنه ^{۱۴}

و رِشوتِ مَخفی خَشَمِ کلو ره کم مونه .

انصافِ بَلده آدماي نیک خوشی میدیه، ^{۱۵}

مگم باعثِ ترس-و-وَحشتِ بدکارا موشه .

کسی که از راهِ دانایی دُور موره، ^{۱۶}

اُو قد مُرده ها یِگجای موشه .

آدمی که عیش-و-نوش ره دوست دَره، غریب موشه، ^{۱۷}

و کسی که شراب و عیاشی ره خوش دَره، دولتَمند

نَموشه .

بدکار دَ عِوضِ آدمِ نیک جزا مینگره ^{۱۸}

و آدمای فَریبکار دَ جای آدمای دُرستکار .

زندگی کدو د بیابو بهتر آسته،^{۱۹}

نسبت د یگ جای ششتو قد خاتون جنگره و بدخوی.

خانه آدم دانا پر از نعمتای خوب و روغون زبئون آسته،^{۲۰}

مگم آدم بے عقل اونا ره ضایع مونه.

کسی که د پُشتِ صداقت و مهربانی بگرده،^{۲۱}

او صاحبِ زندگی خوش، کامیابی و احترام موشه.

یگ آدم دانا میتنه شارِ آدمای زورتو ره فتح کُنه^{۲۲}

و قلعه ره که اونا د زشی اعتماد دَره، چپه کُنه.

کسی که دان و زبون خور ره نگاه کُنه،^{۲۳}

خود ره از سختی ها-و-مشکلات حفظ موكُنه.

آدمی که کبری و مغرور بشه، نام شی «ریشخندگر»^{۲۴}

مومنه؛

أَوْ دَ كِبِرٍ - وَغُرُورٍ عَمَلٍ مُّوْنَةٍ .

۲۵ خَاهِشَاتِ آدَمِ تُمْبِلُ بِأَعْتِ نَابُودِي شَيِّ مُوشَه،

چراکه دِستای شی کار کدو ره رَد مُوکنه .

۲۶ أَوْ تَمَامِ رَوْزِ دَ شَوْقٍ - وَخِيَالِپَلَوِ غَرَقِ آسْتَه،

دَ حَالِيكَه آدَمِ نِيكَ دَ سَخَاوَتَمَنْدِي مِيدِيَه وَ چيزی ره از

كس دَرِيغِ نَمُونَه .

۲۷ خُداوند از قُرْبَانِي بَدْكَارَا نَفَرَتِ دَرَه،

خُصُوصاً اگَه أَوْ قَدْ نِيَّتِ بَدِ تَقْدِيمِ شُدَه بَشَه .

۲۸ شَاهِدِ دَرَوَغْگُوِي نَابُودِ مُوشَه،

مگم آدمی که حَقِيْقَتِ ره گُوشِ مِيگِيْرَه، شَاهِدِي شَيِّ

پَايِدَارِ مُوْمَنَه .

۲۹ آدَمِ بَدْكَارِ بِي چِيْمِ وَ پُرِ رُويِ آسْتَه،

مگم آدمِ راستکار راهِ خُو ره خُوَب میسنجه.

هیچ حکمت، هیچ دانایی و هیچ مشوره نمیتنه^{۳۰}

که دَ ضِدِ خُداوند عمل کنه.

آسپ بلده روزِ جنگ تیار-و-آماده شُده،^{۳۱}

مگم پیروزی از طرفِ خُداوند آسته.

۲۲ نام نیک از مال-و-دولتِ کلو بلندتر آسته،^۱

و توفیق از طَلّا و نُقره کده بهتر.

یگرنگی غریب و سرمایه‌دار دزی آسته^۲

که هر دوی شی ره خُداوند خَلق کده.

آدمِ هوشیار خطر ره مینگره و خود ره تاشه مونه،^۳

مگم آدمِ نادو پیش موره و خود ره گرفتار مونه.

نتیجہ بے کبری و ترسِ خداوند اینی آستہ:

مال-و-دولت، احترام و زندگی.

خارها و دامها دَ راهِ آدمِ کَجَرَو و جُودِ دَرِه،

مگم کسی که جان خُو ره نگاه کُنه ازوا دُور مُومنه.

باچه خُو ره دَ راهی که باید بوره تربیه کُو

و اُو تا غیتِ پیری خُو اُمُو راه ره ایله نُمونه.

آدمِ پُولدار دَ سرِ غریبِ حُکمرانی مُونه،

و قرضدار غُلامِ قرض دِهنده یه.

کسی که ظلمِ کِشت کُنه بلا-و-مُصیبتِ دِرَو مُونه

و تیاقِ غُضَبِ شی از بین موره.

خیر-و-برکتِ نصیبِ آدمِ دِستواز مُوشه،

چراکه دَ فقیرا-و-غریبا از نان خُو میدیه.

آدم ريشخندگر ره از منطقه بُر کُو تاکه جنجال از بين

بوره،

و حتی نزاع و دَو زَدو ام خلاص مُوشه.

کسی که دلِ پاک ره دوست ميدنه، توره شی مهربو

آسته؛

دمزی دليل پادشاه ام دوست ازو مُوشه.

چيمای خداوند دانایی ره نگاه مُونه،

مگم تورای فريبکارا ره باطل.

آدمِ ثَمبل مُوگه: ”د بُرو شیر آسته؛

اگه د کوچه بورم مَره مُوکشه!“

گب دانِ خاتونِ بدکار رقمِ يگ چاه آلی غَوُوج آسته

و کسی که د غَضَبِ خداوند گرفتار مُوشه دمزو چاه

موفته.

۱۵ جهالت د دل هر بچکچه پیچ خورده،

مگم تیاق سرزنش او ره از شی دُور مونه.

۱۶ کسی که د بله غریبا ظلم مونه تا سرمایه خو ره کلو کنه

و کسی که د پولدارا تحفه میدیه، هر دوی شی د آخر
محتاج موشه.

۱۷ گوش خو ره واز کو و تورای آدمای دانا ره بشنو؛

هوش-و-دل خو ره د تعلیم ازمه آموخته کو،

۱۸ چون حفظ کدون ازوا د دل

و جاری کدون ازوا د لب لذت بخش آسته.

۱۹ اینه، امی چیزا ره ما امروز دز تو یاد ددم

تاکه اعتماد-و-توکل تو د خداوند بشه.

۲۰ آیا ما دز تو سی مثال نوشته نکدیم؟

أَوْ مِثَالِهَا يُرُّ مِنْ مَشْوَرَةٍ وَدَانِيئِي أَسْتَهْ،

^{۲۱} تا تورای حقیقت و راستی ره دَز تُو درس بَدَم

و تاکه بَتَنی دَ امزُو کسای که تُو ره رِبی کده، جواب
های راست ره بُوگی.

^{۲۲} آدَمِ غَرِیبِ رِه چُور-و-چَپَاوُلِ نَکُو که أُو مُفْلِسِ أَسْتَه

و حَقِ بِيچاره گُو رِه دَ محکمه پایمال نَکُو،

^{۲۳} چراکه خُداوند دَعوای ازوا رِه فَيَصَلَه مُوکَنه

و کسای که اُونَا رِه چُور کده بَشه، خُداوند اُونَا رِه ام
چُور مُونه.

^{۲۴} قَد آدَمِ تُنَدِ خُوِي شِشْت-و-بَرَخاست نَکُو

و قَد شَخْصِي که زُود قَار مُوْشَه رَفِيق نَشُو،

^{۲۵} تاکه دَ راه های ازوا نَرُوِي

و جان تُو دَ دامِ گِرِفْتارِ نَشْنه.

۲۶ ضامِنِ کسِ نَشُو

و یگو چیز خُو ره بَلدِه کسِ دِیگه گِرَو نَدی.

۲۷ چُون اگه چیزی نَدَشْتَه بَشی که قرضِ شی ره بَدی،

اونا حتا لیاف و توشک تُو ره از زیرِ پایِ تُو جَم کده

مُوبَره.

۲۸ پُلوانی ره که اجدادِ تُو از قدیم نشانی کده، اُو ره

تَغیرِ نَدی.

۲۹ امو کس ره مینگری که دَ کارِ خُو قابلِ آسته؟

اُو آدم نَه دَ پیشِ نفرایِ عام،

بَلکِه دَ حُضُورِ پادشاهِ ها بَلدِه خِدْمَتِ ایسته مُوشه.

۲۳ ' وختیکه قد یگ حُکمران دَ سرِ دِستَرخو می شینیی،

دَ بَارِه چيزای که دَ پيش رُوی تُو چينده يه خُوب فِکر

کُو.

۲ و اگه آدم پُر خور آستی

کارد ره دَ بِلِه گُلون خُو بيل

۳ و دَ خوراک های مَزدار شی سُخ نَشُو،

چُون اِمکان دَره که قد ازی نان يگو چال بَشه.

۴ بَلدِه پُولدار شُدو خود ره خار-و-زار نَکُو؛

حتی دَ بَارِه شی فِکر ام نَکُو.

۵ وختیکه دَ سر امزُو چيزا چيم سُرخ مُونی، اونا از پيش تُو

گَم موشه،

چراکه مال-و-دَوْلَت بَلدِه خُو پَر ميکشه

و مِثل بُرگجِ اَلی سُون آسمو پَر زده موره.

۶ از نانِ آدمِ مُوزی نَخور

و دَ بِلِه خوراکی مَزدار شی سُخ نَشو،

۷ چُون اُو دَ دِل خُو همیشه دَ باره هر چیز حساب میگیره،

اُو دَز تُو مُوگه: ”بُخور و وُچی کُو،“

مگم ای ره از تئی دِل خُو نَموگیه.

۸ لَغْمِه ره که خوردی اِسْتِفراق مونی

و تَشکُر-و-خَیر بِنگری که دَزُو کُفتی بَر باد مُوشه.

۹ دَ حُضُورِ اَدَمِ بے عقل گب نَزو،

چراکه اُو تورای حَکیمانِه تُو ره خار حساب مونه.

۱۰ سَنگِ پُلوان ره که دَ قَدِیم ایشته شُدِه، تَغیر نَدی

و زَمینِ یَتِیما ره قَبضه نَکُو،

۱۱ چراکه پُشتیوانِ ازوا قُدرت مند آسته

و قد از تُو دَ دعوا کدو بلده حق ازوا محکم ایسته

مُوشه.

^{۱۲} دِل خُو ره طرفِ نَصِيحَت-و-دانایی مایل کُو

و گوش خُو ره طرفِ عِلْم-و-مَعْرِفَت.

^{۱۳} از نَصِيحَت-و-سرزنش کدونِ باچه خُو کوتاهی نَکُو؛

اگه اُو ره قد چوبِ بَزَنی، اُو نَمُومَره.

^{۱۴} چُون وختیکه اُو ره قد چوبِ می زَنی،

جان شی ره از دوزخِ نِجاتِ مِیدی.

^{۱۵} باچه مه، اگه حِکمت دَ دِل تُو بَشه،

دِلِ ازمه ام خوش مُوشه.

^{۱۶} روح-و-روان مه خوشی مُونه،

وختیکه لبای تُو دَ راستی توره مُوگه.

١٧ نه ایل که دل تو حسدِ خطاکارا ره بخوره،

بلکه شوقِ دل تو تمامِ روزها ترسِ خداوند بشه.

١٨ چون دَمزی رقم آینه تو خوب موشه

و امید تو از بین نموره.

١٩ باچه مه، گوش کُو: هوشیار-و-دانا بش

و دل خوره د راه راست هدایت بدی.

٢٠ از جمله آدمای شرابی

و نفرای پُرخور نبش،

٢١ چراکه آدمِ شرابی و شکم پرست محتاج موشه

و خاوشلگی اونا ره مفلس مونه

تا اندازه که اونا خود ره قد کالای دنده مپوشنه.

٢٢ نصیحتِ آته خو ره گوش بگیر که او تو ره پیدا کده

و آبه خُو ره که پیر شُد، خار-و-حقیر حساب نَکُو.

راستی ره بخر و او ره سَودا نَکُو؛^{۲۳}

حکمت، اَدب و دانایی ره حاصل کُو.

آته اولادِ صالح-و-صادق غدر خوشی مونه،^{۲۴}

و کسی که صاحبِ باچه دانا بشه، او خوشحال موشه.

بیل که آته و آبه تُو شاد بشه،^{۲۵}

و آبه که تُو ره زبده، دز تُو افتخار کُنه.

باچه مه، دل خُو ره دز مه بسته کُو^{۲۶}

و چیمای تُو از راه های مه دُور نشنه،

چون خاتونِ بدکار رقمِ یگ چُقوری تاتو آلی آسته^{۲۷}

و زنِ فاحشه مثلِ یگ چاهِ تنگ.

او مثلِ دز وری د گیته یه^{۲۸}

و تعدادِ بے ایمانا ره دَ مینکل مردا کَلو مونه.

۲۹ کی ناله دَره؟ کی غَم-و-غُصّه دَره؟

کی جنجال دَره؟ کی شکایت دَره؟

کی زخمای بے عِلّت دَره؟

و کی دَ چیمای خُو سُرخی دَره؟

۳۰ او کسای که دایم شراب مُوخوره

و اُونای که دَ پُشتِ شرابِ گُشده میگرده.

۳۱ دَ شرابی که رنگ شی سُرخ شده و دَ مَنه پیله جَلجل
مونه دِل خُو ره بسته نکو،

چراکه او دَ نَرمی از گُلون تُو تاه موره

۳۲ و دَ آخرِ رقمِ مار وری تُو ره میگره

و مثلِ کبچه مار تُو ره نیش میزنه.

۳۳ چیمای تُو چیزای عجیب ره مینگره

و دل تُو د خیالاتِ کج اندیشه مونه.

۳۴ تُو رقمِ کسی جور موشی که د مَنه دریا خاو مونه

و مثلِ کسی که د بلندترین جای کشتی استراحت

مونه.

۳۵ و تُو موگی: ”مَره زَد، مگم ما دَرَد ره نَفامیدُم.

مَره عذاب کد، لیکن احساس نکدوم.

پس کی ازی حالت بیدار موشُم

تاکه یگ پیله دیگه ام وچی کنُم؟“

۲۴ ۱ قد آدمای خراب همچشمی نکُو

و آرزو نکُو که قد ازوا ششت-و-برخاست کُنی،

۲ چراکه دلِ ازوا د فکرِ ظلم کدو آسته

و لبای ازوا دَ بارِه شرارتِ توره مُوگه.

^۳ خانه دَ وسیله حکمت-و-دانش جور مُوشه

و دَ سرِ دانایی اُستوار مُومنه،

^۴ و دَ وسیله علم-و-دانایی اُتاقای شی

از هر رقم سامانای خُوب و قِیمت‌بای پُر مُوشه.

^۵ آدمِ دانا قُدرت شی کلو یه

و آدمِ دانشمند قُوت شی زیاد شُده موره،

^۶ چُون بلده جنگ کدو رهنمایی دُرست لازمِ دَری،

و مُشاوِرا که کلو بَشه، پیروزی-و-کامیابی حاصل

مُونی.

^۷ آدمِ جاهلِ دِست شی دَ حکمت نَمیرسه؛

أو دَ مَجلسا هیچ چیزی بلده کُفتو نَدِره.

۸ کسی که دَ فِکْرِ بَدِی کدو آسته،

اُو ره آدَمِ فِتْنَه‌گَرِ مُوگه.

۹ نقشه های اَحْمَقانه پُر از گُناه آسته

و مردُم از رِيشخندگر بَدِ مُوبره.

۱۰ اگه دَ روزه سِختی، سُسْتی-و-بے جُرأتی کنی،

طَاقَت تُو کم-و-ضَعِيف مُوشه.

۱۱ کسای ره که ناحق دَ مَرگِ مَحْکُوم شُدِه بَشِه، نِجات

بَدِی

و از خِلاص کدوِنِ کسای که ناحق سُونِ اِعدام بُرْدِه

مُوشه، دَرِیغ نَکُو.

۱۲ اگه بُگی: ”موازی توره خبر نَدَشْتی.“ آیا اُو کسی که

دِلِ اِنسانا ره مِینگره، نِیَتِ تُو ره نَمُوفامه؟

و خُداوندِ که نِگاهوانِ جانِ تُو آسته، از پِگِ فِکرایِ تُو

يَقِينُ كُوْ كِه اُو هر كس ره دَ اندازِه اعمالِ شَي اَجْر

میدیه.

^{۱۳} باچه مه، از عَسَلِ بُوخوَر چُون چیزی خُوب اَسْتِه،

و از شَهْدِ غَلْبَلِكِ زَمْبُوْرِ عَسَلِ كِه كام تُو ره شِيْرِيْن

مُونِه، مَزِه كُو؛

^{۱۴} پَس اِي ره بايد بُفامِي كِه حِكْمَتِ ام بَلْدِه جان تُو امِي

رَقْمِ شِيْرِيْن اَسْتِه،

و اگِه اُو ره پِيْدا كُنِي اَيْنْدِه تُو خُوب مُوشِه

و اُمِيْد تُو از بِيْن نَمُوْرِه.

^{۱۵} اِي اَدَمِ بَدْكَار، دَ گِيْتِه اَدَمِ صَادِقِ نَشِي

و خَانِه اَزُو ره خَرَابِ نَكُو،

^{۱۶} چُون اَدَمِ صَادِقِ حَتِي اگِه هَفْتِ دَفْعِه بُفْتِه، باز ام بالِه

مگم بدکارا گرفتارِ بلا شُدِه سرنگون مُوشه.

^{۱۷} وختیکه دُشمون تُو چپه مُوشه خوشی نکُو

و غَیْتیکه اُو موفته دِ دل خُو خوشحال نشو،

^{۱۸} نَشْنه که خُداوند ای کار تُو ره بِنگره و دِ نظر شی بد

بییه

و اُو قار خُو ره از بله آدمِ بدکار دُور کُنه.

^{۱۹} از خاطرِ آدمای شریر رنج نبر

و قد بدکارا بَخیلی نکُو،

^{۲۰} چراکه آدمِ بد آینده ندره

و چراغِ آدمای بدکار گُل مُوشه.

^{۲۱} باچه مه، از خُداوند و پادشاه بترس

و قد آدمای سرکش هم دست نشو،

۲۲ چون اولغه تله تباھی د سر ازوا مییه

و کس نمیدنه که خداوند یا پادشاه چی بلا ره د سر

ازوا میره.

۲۳ اینیا ام توره های آدمای حکیم و دانا آسته:

د قضاوت طرفداری کدو کار خوب نییه.

۲۴ کسی که د آدم بدکار بگه: ”تو بے گناه آستی.“

از او کس ملت ها بد موبره و قوما او ره نالت مونه.

۲۵ مگم او کسای که بدکارا ره محکوم مونه، خوش بختی

نصیب شی موشه

و ام برکت پیریمو دزوا دده موشه.

۲۶ جواب صادقانه

رقمِ ماخِ کدونِ دوستِ صَمیمیِ اَلّیِ آسته.

^{۲۷} اَوّلِ فِکْرِ خُو ره دَ بِلِه زمینا و کِشت-و-کار خُو بَگیر

و بعد ازو دَ فِکْرِ خانه آباد کدون خُو شو.

^{۲۸} دَ ضِدِ همسایه خُو شاهیدی دروغ ندی

و قد تورای خُو او ره بازی ندی.

^{۲۹} ایطور نگوی ”امو رقم که او دَ ضِدِ ازمه کده،

ما ام دَ ضِدِ ازو امو رقم مونم

و دَ مُطابِقِ عملِ شی عمل مونم.“

^{۳۰} ما از گوشه کِشتِ آدمِ ثَمبل

و از پالوی باغِ انگورِ آدمِ کم عقل تیر شدم

^{۳۱} و دیدم که دَ تمامِ جای شی خار سوز کده

و علفای پوجی زمی ره گرفته

و دیوالِ سنگی شی چپه شُده.

۳۲ پس ما توخ کده فکر کدُم

و چورت زده ای درس ره یاد گرفتُم:

۳۳ اگه دِست بِلِه دِست مِیشینی،

گاهی دَ خاو موری، گاهی دَ اورگیله،

۳۴ اوخته غریبی مِثلِ راهزن

و احتیاجی رقمِ آدمِ مُسَلِّحِ دَ بِلِه تُو مییه.

۲۵ ' اینیا بَخشِ دِیگه مِثلِ های سُلیمان پادشاه یه

که نفرای حزقیاه پادشاهِ یهودا اونا ره رُوی نویسی

کده:

۲ تاشه کدونِ بعضی رازها یکی از عِظَمَتِ-و-بُزُرگی خُدا

آسته،

مگم بزرگی پادشاه ها د پي بردون بعضی مسائل،
معلوماتار موشه.

^۳امو رقم که دسترسی د بلندی آسمو و د غوچی زمی
ناممکن آسته،

پي بردون دل پادشاه ها ام امکان ندره.

^۴مواد ناپاک ره از نقره جدا کو

تا زرگر ازویگ ظرف جور کنه.

^۵آدم بدکار ره از پیش پادشاه دور کو

و تخت پادشاه د صداقت-و-راستی پایدار مومنه.

^۶خود ره د حضور پادشاه پیش پیش نکو

و د جای مردم بزرگ ایسته نشو.

^۷بهرتر آسته که دز تو گفته شنه: ”بالتربیه“

نِسْبَتِ دَزی که تُو ره از پیشِ شخصِ بزرگ

که چیمای تُو او ره دیده، دُور کُنه.

^۸دستی بلده دعوا کدو د محکمه نرو،

نَشْنَه که آخِرکار همسایه تُو، تُو ره شرمنده کُنه.

پس د او غیت تُو چی جواب میدی؟

^۹وختیکه قد همسایه خو دعوا مونی

رازی ره که د باره همسایه خو از آدمِ دیگه شنیده،

فاش نکو،

^{۱۰}نَشْنَه که دیگه کس بشنوه و تُو ره ملامت کُنه

و بدنامی از بله تُو دُور نَشْنَه.

^{۱۱}توره که د جای شی گفته شنه،

رقمِ ٹوٹه های طِلا وری آسته که د بله چیزی نُقربیی

۱۲ نصیحتِ آدمِ دانا بلده کسی که گوشِ شنوا دره

رقمِ حلقه طلا و جواهرات آلی آسته.

۱۳ قاصد صادق-و-وفادار

مثلِ آو یخِ د گرمی تایستو

جانِ او کسای ره تازه مونه که او ره ری کده.

۱۴ کسی که از سخاوت مندی خو لاف میزنه،

مگم د کس چیز نمیدیه

رقم باد و اور بے بارش آلی آسته.

۱۵ آدم با حوصله میتنه که حاکم ره قناعت بدیه

و زیون نرم میتنه حتی استغو ره میده کنه.

۱۶ اگه غسل پیدا کدی، د اندازه شی بخور،

چراکه مُمکنه دِل بد شُدِه اِسْتِفراق کُنِي .

^{۱۷} پای خُو ره از رَفْتونِ کَلو دَ خانِه همسايه خُو بگير،

نَشْنه که او از تُو بيزار شُنه و بد شي بيه .

^{۱۸} کسی که دَ باره همسايه خُو شاهدي دروغ بديه،

مِثَلِ تَوَرزِي، شمشير و تيرِ تيز وری آسته .

^{۱۹} اعْتِماد دَ آدمِ خاين دَ روزِ سختي

رَقْمِ دَنَدونِ لَق و پای لَرزو آلی آسته .

^{۲۰} بِيْتِ خانَدو دَ آدمِ غَمگين

مِثَلِ ازی آسته که کالای يگ نفر ره دَ روزِ يَخِي از

جان شي بُر کُنِي

و تُرشي ره دَ بِلِه شوره خاک بِنَدزِي .

^{۲۱} اگه دُشْمون تُو گُشنه يه، دَزُو نان بدي

و اګه تُشنه یه، آو.

۲۲ چون قد امزی کار قوغ های آتَش ره د بِلِه تولغِه شی
کوڈ مُونی،

و خُداوند اَجِرِ امزی عمل تُو ره دَز تُو میدیه.

۲۳ اُمُو رَقْمِیکه بادِ شمال مییه و بارش ره میره،

اُمُو رَقْمِ زِبُونِ غِیْبَتِ گوی ام قار-و-خَشَم ره د بار میره.

۲۴ زندگی کدو د یگ گوشه بام بهتر آسته

از زندگی کدو قد خاتُونِ جنجالی د یگ خانه.

۲۵ خبر خوشی که از مُلکِ دُور مییه،

مِثَلِ ازی آسته که آو یخ د جانِ تُشنه لب میرسه.

۲۶ آدمِ صَادِقِ که خود ره د پیشِ آدمِ بَدکار خَم مُوکنه

رَقْمِ خِڈِ کدوِنِ آو چشمه و یا غُٹولِ کدوِنِ آو چِشمِه

۲۷ اُمُو رَقْمِيكِه خورِدونِ عَسَلِ غَدْرِ شِي خُوبِ نَبِيه،

از مردُم تَوَقُّعِ كَدونِ تَعْرِيفِ و تَوَصِيْفِ ام خُوبِ نَبِيه.

۲۸ كَسِي كِه دَ سِرِ نَفْسِ خُو حَاكِمِ نَبِيه،

اُو رَقْمِ شَارِ بَے دِيوَالِ-و-بَے دِفَاعِ وَرِي اَسْتَه.

۲۶ اُمُو رَقْمِيكِه بَرَفِ بَارِيْدو دَ تَايَسْتو و بَارِشِ دَ

فَصْلِ دِرُو خُوبِ نَبِيه،

پَسِ اِحْتِرَامِ كَدو دَ آدَمِ بَے عَقْلِ ام سَمِ نَمِيه.

۲ اُمُو رَقْمِ كِه مُرْغَكِ دَ وَخْتِ پَرَوَازِ كَدو بَالِكِ مِيَزَنه

و عُچِي دَ وَخْتِ پَرِ زَدو دَ جَايِ نَمِيشِيْنه،

اُمُو رَقْمِ نَالْتِ بَے دَلِيْلِ ام دَ سِرِ كَسِ نَمِيشِيْنه و تَاثِيْرِ

نَدْرَه.

٣ قَمچى بَلدِه اَسپ، نُوخته بَلدِه خَر

و اَدب چوب بَلدِه پُشتِ اَدماى بے عقل اَسْتِه.

٤ دَ سَوَالِ اَدَمِ بے عقل جَوَابِ بے عقلی نَدی،

نَشْنِه کِه تُو ام رَقْمِ اَزُو وَرَى شُنَى.

٥ اَدَمِ بے عقل رِه دَ مُطَابِقِ بے عقلی شی جَوَابِ بَدَى،

تاکه اُو خُود خُو رِه دانا جِسَابِ نَكُنِه.

٦ کَسى کِه پِيغَامِ رِه دَ دِسْتِ اَدَمِ بے عقل رِبى مُونِه،

اُو رَقْمِ امزُو کَسى اَسْتِه کِه پاى خُو رِه مُنْطى کدِه

يا يگ پيله زهر رِه وُچى کدِه بَشِه.

٧ مَثَلِ کِه از دانِ اَدَمِ بے عقل بُر مُوشِه،

رَقْمِ پاى هاى شَل وَرَى سُسْت-و-بے حَرَكْتِ اَسْتِه.

٨ اِحْتِرَامِ کدو دَ اَدَمِ بے عقل،

مِثْلِ سِنِّ اِشْتَوِ دَ پَلْخَمُو يَه .

۹ مِثْلِ كِه اَز دَانِ اَدَمِ بِي عَقْلِ بَرِ مَوْشِه

رَقْمِ خَارِي اَسْتِه كِه دَ دِسْتِ اَدَمِ نِشِه گُورِ مَوْرِه ،

يَعْنِي بِي تَاثِيرِ اَسْتِه .

۱۰ كَسِي كِه اَدَمِ بِي عَقْلِ يَا اَدَمِ رَاهِ رَوِ رِه دَ وَظِيْفِه مَقْرَرِ مُونِه

رَقْمِ مِيرْگَنِ بِي تَجْرِبِه وَرِي اَسْتِه كِه تِيرِ شِي هَرِ كَسِ رِه

اَوْگَارِ مُونِه .

۱۱ اَمُو رَقْمِ كِه سَگِ دَ بِلِه قِي كَدَاگِي خُو پَسِ مِيِيِه ،

اَدَمِ بِي عَقْلِ اَمِ بِي عَقْلِي خُو رِه تِكْرَارِ مُونِه .

۱۲ اَمُو اَدَمِ رِه مِيْنِگَرِي كِه دَ نَظَرِ خُودِ خُو دَا نَا اَسْتِه ؟

نِسْبَتِ دَ اَمْرُو نَفَرِ بَلْدِه اَدَمِ بِي عَقْلِ اَمِيْدِ كَلُوْتَرِ اَسْتِه .

۱۳ اَدَمِ ثَمْبِلِ مَوْگِه : ” دَ رَاهِ شِيْرِ اَسْتِه !

شیر دَ کُوچه ها و بازار می‌گرده!

^{۱۴} درگه دَ سرِ لَخک خُو دَور مُخوره،

و ٹمبل دَ بِلِه جاگِه خُو.

^{۱۵} آدمِ ٹمبل دِست خُو ره دَ کاسه دِراز مُونه؛

مگم از بَس که کلو سُسسته، او ره پس دَ دان خُو بُرده

نمیتنه.

^{۱۶} آدمِ ٹمبل دَ نظر خُو هُوشیارتر

از هفت نفرِ آسته که جوابِ عاقلانه میدیه.

^{۱۷} آدم که دَ یگو دعوا مُداخِله کُنه که مرَبوط دَ خود شی

نَبشه،

رقمِ شخصی آسته که از گوشای کُنه گرفته کش مُونه.

^{۱۸} آدمِ دیونه که تیرهای آتشی

و کُشتنی ره ایله مونه،

۱۹ مِثْلِ امْرُؤِ آدَمِ اَسْتَهْ كِه هَمْسَايِهْ خُو رِه بَا زِي مِي دِيَهْ

و بعد ازو مَوگه: ” ما خُو شوخی کدُم!“

۲۰ از نَبُودونِ خاشه آتِشِ کُلِ موشه،

از نَبُودونِ آدَمِ بَدگویی جنجالِ خِلاصِ موشه.

۲۱ رَقْمِي كِه زُغَالِ بَلَدِه قَوْغِ و خاشه بَلَدِه آتِشِ اَسْتَه،

اُمُو رَقْمِ آدَمِ فِتْنَه گَرِ بَلَدِه جَنگِ-و-جَنجالِه.

۲۲ توره های آدَمِ شَيْطُو رَقْمِ لُغْمَه هَايِ خوراکِ مَرَه دارِ اَسْتَه

كِه قُورْتِ موشه و دَ وُجُودِ اِنْسَانِ مُمْنَه.

۲۳ رَقْمِي كِه طوس، رُويِ دُرُشْتِ ظَرْفِ كَلِي رِه لَخْشَمِ

مونه،

اُمُو رَقْمِ لِبَايِ لَخْشَمِ اَمِ بَدِي هَايِ دِلِ رِه تاشه مونه.

آدمِ بد، نَفَرَت-و-کینه خُو ره قد لبای خُو پوش مونه،^{۲۴}

دَ حالیکه دِل شی پُر از فِرِیب-و-چال آسته.

هر چند که توره ازو نَرَم-و-چرب بَشه، دَزُو باوَر نَکو،^{۲۵}

چراکه دَ دِل شی هفت چیزِ نَفَرَت اَنگیز و جُود دَره.

هر قدر که نَفَرَتِ ازو قد حِیلَه-و-نیرنگ تاشه شُنه،^{۲۶}

باز ام بَدی شی دَ پیشِ مَرْدُم معلومدار موشه.

کسی که دَ دِیگا چاه بکنه، خود شی دَمزُو چاه موفته^{۲۷}

و کسی که سُونِ دِیگه کس سنگ لول میدیه، امو

سنگ پس دَوَر خورده دَ خود شی مُوخوره.

دروغ گُفتو دَ حقیقت نَفَرَت کدو از مَرْدُم آسته^{۲۸}

و نتیجه چاپلوسی خرابی آسته.

۲۷ دَ باره صَباح خُو پُف-و-پَناق نَکو،

چراکه نَمِيدَنی صَباح چي واقِعہ مُوشہ.

۲ بیل که نفرِ دِیگہ از تُو تعْرِیف کُنہ، نَه که دانِ خود تُو،

و یگو شخصِ دِیگہ تُو ره خُوب بُگہ، نَه که زِیونِ خود

تُو.

۳ سنگِ گِرَنگِ اَسْتہ و ریگِ وِزندان،

مگم تَحْمَلِ اَدَمِ جاہِلِ که دِیگرو ره تَش مُوکنہ از هر

دُو کدہ سخت ترہ.

۴ قار پُر از ظُلمِ اَسْتہ و غَضَبِ مِثْلِ سیل،

مگم کی مِیْتَنہ دَ برابرِ هَمْچِشْمی ایستہ شُنہ؟

۵ سرزَنشِ عِلْنی

از مُحَبَّتِ تاشْکی بَہترِ اَسْتہ.

۶ زَخْمای که از طَرَفِ دوستِ دَ و جُودِ مِیہ از وفاداری شی

اَسْتہ،

مگم ماخ های کلونِ دُشمو، از دُشمنی شی.

کوره سیر حتی از عسل ام بد شی مییه،

مگم بلده آدم گُشنه هر چیزی تلخ ام شیرینه.

آدم که از خانه خو دُور و سرگردو موشه،

رقم مرغاک الی آسته که از وار خو دُور شُده بشه.

روغو و عطر دل ره خوش مونه،

و مشوره که از تی دل دوست بشه، شیرینه.

دوست خود خو ره و دوست آته خو ره هیچ غیت ایله

نکو،

و د وخت مُصیبت د خانه برار خو نرو.

همسایه نزدیک از برار دُور کده بهتر آسته.

باچه مه، دانایی ره یاد بگیر و دل مَره خوش کو،

تا کسای که میخایه مَره ملامت کُنه، جواب شی ره

بدیم.

^{۱۲} آدم هوشیار بلا ره مینگره و خود ره تاشه مونه،

مگم آدم نادو پیش موره و خود ره گرفتار مونه.

^{۱۳} کسی که ضامنِ شخصِ بیگنه شده، کالای شی ره گرو

بگیر

و امو چیز شی ره مثلِ گرو نگاه کو، چراکه او ضامن

خاتونِ بیگنه شده.

^{۱۴} کسی که صباح‌گاه باله شده د دوست خو د آواز بلند

دُعای خیر مونه،

دُعای شی بلده خود شی نالت حساب موشه.

^{۱۵} خاتونِ جنجالی و چَقَکِ دوام دار د روزِ بارش،

هر دوی شی یگ رقم آسته.

۱۶ کسی که میخایه ازو جلوگیری کنه

رقم کسی آسته که میخایه دم باد ره بگیریه،

یا ای که روغو ره قد چنگل دست خو بگیریه.

۱۷ امو رقم که آیین، آیین ره تیز مونه،

یگ آدم ام میتنه عقل-و-هوش دوست خو ره تیز کنه.

۱۸ کسی که درخت انجیر ره پرورش مونه از میوه شی

مُوخوره،

و کسی که آرباب خو ره خدمت مونه، او صاحب آبرو

مُوشه.

۱۹ رقمی که او روی انسان ره نشو میدیه،

امو رقم دل انسان ام اصلیت شی ره نشو میدیه.

۲۰ رقمی که عالم مُردا و دوزخ هیچ وخت سیر نمُوشه،

امو رقم چیمای انسان ام سیر نموشه.

۲۱ جام زرگری بلده نقره او کدو و دکو بلده آزمایش طلا

یه،

مگم انسان از دان صفت گر خو شنخته موشه.

۲۲ آدم جاهل ره حتی اگه قد دانه باب قتی

د منه اوغور اندخته قد دسته شی بکوی،

باز ام جهالت شی گم نموشه.

۲۳ د حال ریمه خو خوب هوش خو ره بگیر

و د بله گله خو توجه کو،

۲۴ چراکه مال-و-دولت دنیا دایمی نییه،

و تاج-و-تخت یگ پادشاه ام تا ابد بلده نسل شی باقی

نمونه.

۲۵ وختیکه علف تامو شُد،

حاصلِ نو سوز مونه و علفِ کوهستو دِرو موشه،

۲۶ او غیت گوسپندو بلده کالای تو پاشم میدیه،

و فروشِ تکه ها، قیمتِ زمی خریدو ره بلده تو تیار

مونه،

۲۷ و شیرِ بزا بلده خوراکِ خود تو و خوراکِ خانوار تو

و ام بلده پرورشِ کنیزای تو بس مونه.

۲۸ بدکارا دوتا مونه د حالِ که هیچ کس اونا ره

دُمبال نمونه،

مگم آدمای صادقِ رقمِ شیرِ آلی دلاور آسته.

۲ اگه یگ مُلک دچارِ فسادِ شنه، حُکمرانای شی زیاد

موشه؛

لیکن یگ رهبرِ هُوشیار و دانا مَمَلکَت ره اُستوار-و-
آرام نِگاه مونه.

۳ حاکمِ پست که د بِلِه غریبا ظلم مونه

رقم بارش تیز وری آسته که حاصلات ره از بین
مُوبره.

۴ کسای که شریعت ره ایله مونه، اونا بدکارا ره صِفَت
مونه،

لیکن کسای که از شریعتِ اطاعت مونه، دِ خِلافِ
بدکارا دِ حالِ مُبارزه آسته.

۵ بدکارا اَرزِشِ عدالت ره نَمیدنه،

مگم کسای که دِ جُسْتُجوی خُداوند آسته تمامِ چیز ره
مُوفامه.

۶ آدمِ غریب که دُرستکار بَشه

از آدمِ پُولدارِ که بیراه بَشه، بهتر آسته.

کسی که از شریعتِ اطاعتِ مونه، باچه دانا یه،

مگم کسی که قد آدمای خراب اندیوال آسته، آته خُو
ره رسوا مونه.

کسی که مال-و-دولت خُو ره از راهِ سُودخوری-و-
منفعتِ جویی د دست میره،

اُو ره بلده کسی جَم مُوکنه که اُو د غریبا رَحِم دَره.

آدمی که گوش خُو ره از شنیدونِ شریعتِ دَوَر میدیه،

خداوند حتی از دُعای امزُو آدم بد مُوبره.

کسی که آدمِ دُرستکار ره د راهِ بدِ دعوتِ مونه

خود شی د چاه موفته؛

مگم پاداش-و-میراثِ خُوِب نصیبِ آدمای پاک مُوشه.

آدمِ دَوْلتمند د نظرِ خود خُو هوشیار آسته،

مگم شخصِ غریب که دانا بَشه، از حقیقتِ ازو خبر
دره.

^{۱۲} وختیکه آدمای نیک کامیاب موشه تمام کسا خوشی
مونه،

مگم غیتیکه بدکارا دَ قُدرت میرسه مردُم خود ره تاشه
مونه.

^{۱۳} شخصی که خطای خُو ره بپوشنه، کامیاب نموشه،

مگم هر کسی که او ره اقرار کُنه و ازو دست بکشه،
رحمت کمایی مونه.

^{۱۴} نیک دَ بختِ آدم که ترسِ خداوند ره همیشه دَ دلِ خُو
دره،

مگم کسی که سنگِ دلِ آسته دَ بلا گرفتار موشه.

^{۱۵} آدمِ بدکار که دَ بله مردُم بیچاره حکمرانی مونه،

مثل شیرِ درنده و خرسِ حمله‌گر آسته.

۱۶ حُکمرانِ کم عقل دَ سرِ مردُم خُو ظلم مُونه،

مگم یگ پادشاه که از بے انصافی و رشوت خوری
نَفرت دشته بشه، حُکمرانی شی دَوام دار مُومنه.

۱۷ یگ آدم که خُونِ کُدم کس دَ گردون شی بشه،

اُو تا دمِ مرگ فراری آسته.

نه ایل که کس اُو ره کومک کنه.

۱۸ اُو کسی که دَ راهِ راست گام میله نجات پیدا مُونه،

لیکن اُو کسی که دَ راهِ های کج مورده، یگ دم چپه
مُوشه.

۱۹ شخصی که دَ زمین خُو کشت-و-کار مُونه از نان سیر
مُوشه،

مگم کسی که از چیزای فضُول پیروی مُونه، سخت
دُچارِ غریبی مُوشه.

۲۰ آدم نیک، خیر-و-برکت کلو نصیب شی موشه،

مگم کسی که میخایه دَ عجله دَوَلْتَمند شُنه، اُو بے جزا

نَمُومنه.

۲۱ طرفداری کدو کار خُوب نییه،

لیکن یگو کس آسته که حتی بلده یگ لُغمه نان ام،

خود ره خطاکار مونه.

۲۲ آدم سُخ سرگرم جَم کدون دارایی آسته

و نَمُوفامه که احتیاجی-و-تنگدستی دَ اِنْتَظار شی

آسته.

۲۳ کسی که یگ آدم ره سرزنش مونه،

دَ اَخر خَیر-و-برکت کلو مینگره،

نِسبَت دَزُو کسی که قد زبون خُو چاپلوسی کده.

۲۴ کسی که اته و آبه خُو ره چور مونه و مُوگه که ”ای

او آدم رفیقِ تخریب‌کارا حسابِ موشہ.

^{۲۵} آدمِ حَرِیصِ باعِثِ جنگِ و-جنجالِ آستہ،

مگم کسی کہ دَ خُداوندِ تَوَکُلِ کُنہ، کامیابِ موشہ.

^{۲۶} کسی کہ دَ خودِ خُو تکیہ کُنہ بے عقلِ آستہ،

لیکن کسی کہ دَ راہِ حکمتِ گامِ بیلہ، او دَ اَمَن-و-

سُکُونِ زندگیِ مُونہ.

^{۲۷} شخصی کہ دَ مردُمِ غریبِ کومکِ کُنہ، دَ هیچ چیز

مُحتاجِ نَموشہ،

مگم آدمی کہ چیمایِ خُو ره ازوا پُوتِ کُنہ، نالتِ های

کَلو دَ بِلہ شیِ مییہ.

^{۲۸} وختیکہ آدمایِ بدکارِ دَ قُدرتِ میرَسہ، مردُمِ خودِ ره ازوا

پُوتِ مُونہ،

مگم غَيْتِيكِه اُونَا تَبَاه مُوشه، تعدادِ آدمای نیک بسم
کلو مُوشه.

۲۹ کسی که بعد از سرزنشِ زیاد، بسم کَلَه شَخِي
کُنه

اولغه تله میده مُوشه و ديگه علاج ندره.

۲ وختيکه آدمای نیک د اکثريت بشه مردُم خوش آسته،

مگم آدمِ بدکار که حُکمرانی کُنه، مردُم ناله مُونه.

۳ آدمی که حکمت ره دوست دره آته خُو ره خوشحال مُونه،

ليکن کسی که قد خاتُونوی بدکار دوستی کُنه مال-و-

دولت خُو ره برباد میده.

۴ پادشاهِ عادل مَمَلکَت خُو ره محکم-و-قوی جور مُونه،

مگم آدمِ رشوتخور مُلک خُو ره خراب مُونه.

کسی که قد همسایه خو چاپلوسی مونه،^۵

حلقه دام ره د پای شی میندزه.

آدم بد د دام گناه خو گرفتار موشه،^۶

مگم آدم نیک سرود میخانه و خوشی مونه.

آدم نیک حق غریبا ره درک مونه،^۷

لیکن آدم بدکار د فکر ازوا نییه.

آدمای لوده د شار شورش میندزه،^۸

مگم آدمای دانا قار ره تا میشنه.

اگه آدم دانا قد آدم جاهل دعوا دره،^۹

آدم جاهل یا قار موشه و یا ریشخندی مونه، مگم آرام

نموشه.

آدمای که توشنه خون آسته، د حقیقت از آدم بے گناه^{۱۰}

مگم آدمای راستکار سلامتِی جانِ ازو ره میخایه.

۱۱ آدمِ بے عقل قار-و-خشم خُو ره یگرهیی از خُو بُر مونه،

مگم آدمِ دانا جَلو قار خُو ره میگیره.

۱۲ اگه حاکم دَ تورای دروغ کَلو گوشِ بَدیه،

تمامِ خادِمای شیِ بَدکار جور موشه.

۱۳ آدمِ غریب و آدمِ ظالمِ یگِ رَنگی شیِ دَزی آسته

که خُداوند چیمای هر دُوی شیِ ره پینا کده.

۱۴ یگِ پادشاه که غریبا ره دَ راستی قضاوتِ کُنه،

تَخْتِ پادشاهی شیِ تا اَبَد پایدار مومنه.

۱۵ چوبِ زَدو و سرزَنش، حکمتِ ره دَ بار میره،

مگم باچه بے جَلو آبه خُو ره شرمِنده مونه.

۱۶ وختیکه تعدادِ آدمای بدکار کلو شنه گناه غدر موشه،

مگم آدمای نیک نابودی ازوا ره د چیم خو مینگره.

۱۷ بچکیچای خو ره تربیه-و-اصلاح کو تا که باعثِ آرامش

تو شنه

و د جان تو خوشی-و-لذت بیره.

۱۸ د جایی که پیغامِ خدا نییه، مردم بے راه موشه،

مگم نیک د بختِ کسی که احکامِ خدا ره پوره کنه.

۱۹ خدمتگار تنها د نصیحتِ اصلاح نموشه،

اگرچه تورای تو ره موفامه، مگم از آید تو نموشه.

۲۰ امو آدم ره مینگری که د عجله جواب میدیه؟

نسبت د امزو آدم بلده آدم بے عقل امید کلوتر آسته.

۲۱ کسی که نوکر خو ره از ریزگی د ناز پرورش مونه،

أَوْ دَ أَخْرِكَارِ بَلَدِهِ بَادَارِ خُو كُوْثِيُو جُوْر مُوشِه.

آدمِ بَدَقَارِ جَنجَالِ پَيِدَا مُونِه ^{۲۲}

و آدمِ تُنْدِ خُوِيِ بَاعِثِ كُنَاهِ هَاِي كَلُو مُوشِه.

كِبَرِ-و-غُرُوْرِ اِنْسَانِ اَوْ رِه دَ زَمِي مِيْزَنِه، ^{۲۳}

لِيَكِنِ فِرُوْتَنِيِ اِنْسَانِ بَاعِثِ سَرِبَلَنْدِيِ شِيِ مُوشِه.

كُسيِ كِه قَدِ دُزِ شَرِيْغِ اَسْتِه، اَوْ دُشْمُوْنِ جَانِ خُوْدِ خُو ^{۲۴}

يِه،

چِرَاكِه اَوْ دَ مَحْكَمِه قَسْمِ دَدِه مُوشِه، مِگَمِ رَاَسْتِيِ رِه

اِقْرَارِ نَمُوْكُنِه.

كُسيِ كِه اَزِ اِنْسَانِ تَرَسِ مُوْخُوْرِه، دَ دَامِ كِرِفْتَارِ مُوشِه، ^{۲۵}

لِيَكِنِ اَدْمِيِ كِه دَ خُدَاوَنْدِ تَوَكَّلِ كُنِه مَحْفُوْظِ مُوْمَنِه.

عَدْرِ مَرْدُمِ اَزِ حَاكِمِ اِنْتِظَارِ لُطْفِ-و-مِهْرِبَانِيِ رِه دَرِه، ^{۲۶}

لیکن قضاوت-و-انصاف دَ سرِ انسان فقط از طرفِ
خُداوند آسته.

^{۲۷} آدم نیک از بدکارا نَفَرَت دَرِه،

و بدکارا از آدم نیک.

۳۰ اینیا تورای اگور باچه یاقه آسته

که بلده ازو وَحی اَمَدَد،

و اُو امی ره دَ اِیتِیَیل و اُوکال نقل کد:

^۲ راستی که ما از پگِ آدما کده کلو بے عقل اَسْتُم

و داناییِ انسان ره نَدَرُم.

^۳ ما حِکمت ره یاد نِگِرِفْتِیم

و هیچ معلومات دَ باره خُدا نَدَرُم.

^۴ اُو کی آسته که دَ آسمو باله رفت و ازونجی تا اَمَد؟

اُو کِی آسته که باد ره دَ مُشت خُو جَم کد؟

اُو کِی آسته که آو ها ره دَ چَپِن خُو بَند کد؟

اُو کِی آسته که حدُودِ زمی ره تعیین کد؟

نامِ ازو چی آسته و باچه شی چی نام دَره؟

بُگی اگه میدنی!

تمامِ تورای خُدا پاک-و-خالِص آسته،

اُو رقمِ سپر از تمام کسای که دَزو پناه مُوبره، حِفاظَت

مُونه.

دَ تورای ازو هیچ چیزِ اِضافه نَکو،

نَشنه که تُو ره سرزنش کُنه و تُو دروغگوی حِساب

شُنی.

آی خُدا، پیش ازی که بُمُرَم از تُو دُو چیز طلب دَرَم^۷

که از مه دريغ نکني:

۸ مَرّه از غَلَطِي و دروغ گُفتو دُور نِگاه کُو؛

و مَرّه نَه غَرِيب جور کُو و نَه دَوْلَتَمَند،

بَلکِه اَمُوقَس روزي بَدِي که ضَرُورَت دَرُم.

۹ چُون اگه دَوْلَتَمَند شُنم اِمکان دَره تُو ره اِنکار کُنم

و بُوگُم: ”خُداوند کِي اَسْتَه؟“

اگه غَرِيب شُنم اِمکان دَره، دُزي کُنم،

و نامِ خُداي خُو ره بے حُرْمَت کُنم.

۱۰ نوکر ره پيشِ صَاحِب شَي بَد نَگوي؛

نَشْنَه تُو ره نَالْت کُنَه و تُو مُجْرِم حِساب شُنِي.

۱۱ اُو طَور يَگ نَسَلِي ام و جُود دَره که اُونَا آتَه گون خُو ره

نَالْت مُونَه

و آبه‌گون شی ازوا خیر نمینگره.

^{۱۲} و اوطوریگ نسلی ام وجود دره که اونا د نظر خود خو
پاک آسته،

مگم از نجاست خو پاک نشده.

^{۱۳} باز ام یگ نسل دیگه وجود دره که چیمای شی پُر غرور
آسته

و کِرپکای شی پُر کبر.

^{۱۴} گروه دیگه آسته که دندونای شی رقم شمشیر

و آلاشه های شی رقم چاقو ها آسته،

تاکه غریبا ره از روی زمی،

و مُسکینا ره از بین مردم قورت کنه.

^{۱۵} زالو دو دختر دره

که اونا مُوگه ”بِدی، بِدی.“

سِه چیز آسته که سیر نَمُوشه،

بَلکه چار چیز آسته که هرگز نَمُوگه ”بَس آسته:“

^{۱۶}عالمِ مُرده ها،

رَحِمِ نازای،

زمینی که از او سیر نَمُوشه

و آتشی که هرگز نَمُوگه ”بَس آسته!“

^{۱۷}چیمی که آته خُو ره ریشخند مُونه

و از آیدِ آبه خُو نَمُوشه،

زاغ های دَرّه امو چیم ره از کاسِه سر بُر مُونه

و چُوچه های بُرگج او ره مُوخوره.

^{۱۸}سِه چیز بلده مه کَلو عجیب آسته،

بَلَكِه چار چيز آسته که ما اونا ره نَمُوفامم:

۱۹ پرواز کدون بُرگُج د آسمو،

راه رَفتونِ مار د رُوی تَخْتِه سنگ،

تیر شُدونِ کِشتی از بحر

و پیدَا شُدونِ عِشَق بَینِ دُختر و باچه.

۲۰ رَوشِ خاتونِ بدکار اینی رقم آسته:

اویگو چيز ره مُوخوره و دان خُو ره پاک کده مُوگه که

”ما هیچ گُناه نَکدیم.“

۲۱ دَ سَبَبِ سِه چيز زمی لَرزه مُونه،

بَلَكِه چار چيز ره زمی برداشت کده نَمِیتنه:

۲۲ غلامی که حُکمرانی کُنه،

آدمِ اَحَمَق که از نان سیر شُدِه بَشِه،

۲۳ خاتُونِ نَفَرِينِ شُدِه كِه شُوي كده بَشِه

و كَنِيزِي كِه جاي خاتُونِ اَرِيابِ خُو ره گِرِفْتِه بَشِه.

۲۴ چار چيز آسته كِه دَ زَمِي كَلو رِيزِه يِه،

مگم غَدِر دانا:

۲۵ مَورچِه ها كِه يگِ مَخْلُوقِ ضَعِيفِ آسته،

ليكن خوراك خُو ره دَ تايستو ذَخِيرِه مُونِه؛

۲۶ خرگوشِ كوهي كِه يگِ قَوْمِ ناتو آسته،

مگم وُر خُو ره دَ مَنِه سَنگاي قاده جور مُونِه؛

۲۷ مَلَخِ ها كِه پادشاهِ نَدَرِه،

ليكن پگِ ازوا دِسته دِسته حَرَكْتِ مُونِه؛

۲۸ و چَلپاسِه كِه مِيتنِي او ره دَ دِستِ خُو بَگِيرِي،

مگم او دَ قَصْرِ هايِ پادشاهِ ها ام زَنديگِي مَوكُنِه.

۲۹ سه چیز وجود دره که د هَوای بلند قَدَم میزنه،

بلکه چار چیز آسته که راه رفتون شی با عزت آسته:

۳۰ شیر که پادشاه حیوانا آسته

و از هیچ چیز پَسکده نمونه،

۳۱ خروس نوبنگی که کونتى کونتى راه میگرده،

یگ تکه،

و یگ پادشاه که قد لشکر خُو بشه.

۳۲ اگه از روى حماقت خُو مغرور شدى

یا اگه نقشه شیطانی د دل خُو کشیدی،

پس دست خُو ره بله دان خُو بیل.

۳۳ چون از خشپه کدون شیر پنیر جور موشه

و از خشپه کدون بینی خون جاری موشه

و از پيدا شُدونِ قار، جنگ-و-جنجال دَر ميگيره.

۳۱ اينيا توراي ليموئيل پادشاهِ مَسَه آسته

که آبه شي دَزُو پند دَد:

۲ چي بُوگم آي باچه مه؟

چي توره بُوگم آي باچه کوره مه؟

يا چي گب بزَنم آي باچه نذر-و-نياز مه؟

۳ قوتِ جواني خُو ره دَ خاتونو خرچ نَکو

و راه-و-رَوش خُو ره دَ او کساي که پادشاه ها ره تباه

مونه، افشا نَکو.

۴ آي ليموئيل، بلده پادشايو دُرست نييه که اونا شراب

بُخوره

و بلده حُکمرانا خُوب نييه که شرابِ قوی وُچي کُنه.

٥ نشنه که اونا ازی چیزا وچی کده قانون ره پرمشت کنه

و حقِ مظلوما ره پایمال کنه.

٦ شرابِ قوی ره دَ کسای بدی که دَ انتظارِ نابودی خو یه

و شراب ره دَ آدمای بدی که تلخ کام-و-دلتنگ آسته

٧ تاکه وچی کده فقر-و-بدبختی خو ره پرمشت کنه

و سختی های خو ره دیگه دَ یاد خو نیره.

٨ دان خو ره بلده کومکِ گنگه ها و بے زیونا واز کو

و از حقِ بے چاره گو دفاع کو.

٩ زیون تو بند نمنه و دَ انصاف قضاوت بکو

و از حقِ غریبا و محتاجا دفاع کو.

١٠ یگ خاتونِ خوب ره کی میتنه پیدا کنه؟

آرزشِ ازو از جواهرات کده ام کلوتر آسته.

۱۱ دِلِ شُوی شِی دَ سِرِ اَزُو اِعْتِمَادِ دَرِه

و شُوی شِی دَ هِیچِ چِیزِ مُحْتاجِ نِیِیه.

۱۲ اُو دَ تَمَامِ رُوْزایِ زِنْدَگیِ خُو

قَدِ شُوی خُو خُوْبیِ مُوْنِه، نَه بَدِی.

۱۳ اُو پَاشُم و کَتانِ بَلَدِه خُو پِیْدَا مُوْنِه

و اُوْنا رِه دَ خُوْشِیِ قَدِ دِستایِ خُو می رِیْشِه.

۱۴ مِثْلِ کِشْتِیِ هَایِ تُجَارْتِیِ اَلِیِ کِه سَامانِ اَز جَایِ هَایِ دُوْر

مِیرِه،

اُو اَم خُوْرَاکِ خُو رِه اَز دُوْر مِیرِه.

۱۵ صَبَاحِ گَاهِ کِه هِنُوْز تَرِیْکِ اَسْتِه، اُو بَالِه مُوْشِه

و بَلَدِه خَانُوَارِ خُو خُوْرَاکِ تَهْیِیه مُوْکُنِه

و دَ کِنِیزایِ خُو اَم حَقِ نَانِ شِی رِه مِیْدِیِه.

۱۶ یگ پټی زمی ره دَ نظر گِرِفْتِه اُو ره میخَره

و قد کمالِ دِستای خُو یگ باغ انگُور جور مونه.

۱۷ کَمَر خُو ره محکم بسته مونه

و بازو های خُو ره بلده کار کدو قوی مونه.

۱۸ اُو مینگره که تْجارت شی یگ نتیجه خُوب دَره.

چراغ شی تمامِ شاو از خاطرِ شاوکاری شی گل

نَمُوشه،

۱۹ اُو تار ره دَ نیفه چپو بند کده

سنگ ره قد دِست خُو تاو میدیه.

۲۰ اُو دِستِ خَیر خُو ره دَ غریبا واز مونه

و دِستای خُو ره سُونِ مَرْدُمِ مُحتاج ایله کده خیرات

میدیه.

۲۱ اُو اَز یَخی و بَرَفِ زِمِستو ترس نَمُوخوره،

چراکه بَلدِه تمامِ خانوادِه خُو کالای گرم تَهیه کده.

۲۲ اُو بَلدِه خود خُو پوشاک جور مُونه

و کالای کتانِ نَرَم و اَرَعوانی دَ جان خُو مُونه.

۲۳ شُوی شی دَ مَنِه شار-و-دَریار نامتُویَه

و قد بُزرگا-و-کلانای منطقه میشینِه.

۲۴ اُو کالا های کتانی جور کده اونا ره سَودا مُونه

و کَمَر بَندا ره بَلدِه تُجارا تیار مُونه.

۲۵ قُوت و عِزَت، کالای اَزو آسته

و اُو روزای آیندِه خُو ره خوشحال مینگرِه.

۲۶ اُو دان خُو ره دَ حِکمت واز مُونه

و تعلیمِ پُر مُحَبَت دَ سرِ زبون شی آسته.

۲۷ اُو دَ راه-و-رَوِشِ خانَوادِه خُو خُوب تَوَجُّه مُونه

و نانِ تُمبلی ره نَمُوخوره.

۲۸ اولادای شی باله شُدِه اُو ره تعْرِیف مُونه

و شُوی شی ام صِفَتِ ازُو ره کده مُوگه:

۲۹ ”غَدَرِ خاتُونو کارای نیک-و-خُوب کده،

مگم تُو از پگِ ازوا کده بے مِثال اَسْتی.“

۳۰ مَقْبُولی و نُوربندی، فَرِیبنده و ناپایدار اَسْتِه،

مگم خاتُونی که از خُداوند ترس مُوخوره، قابِلِ

تعْرِیفه.

۳۱ اَجْرِ کارای شی ره دَزُو بَدید

و بیلید که عمال شی دَ درگه شار و مَجْلِسِ کلانا

باعِثِ تعْرِیف-و-تَوْصِیفِ شی شُنه.

سوال داريد؟ +1 807.700.6090

آزرگي © afghanbibles.org

Copyrighted material not for reprint/publishing purposes.